

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ

ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (Καν.ΕΚ 1013/2006) ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2008 - 2010

Περιεχόμενα

I. Εισαγωγή - Ισχύον καθεστώς	3
II. Αντικείμενο και μεθοδολογία του ελέγχου	9
III. Παραγωγή, διαχείριση και διακίνηση των αποβλήτων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2008 – 2010.....	11
IV. Αιτίες και τρόποι πραγματοποίησης των διασυνοριακών μεταφορών	21
V. Υποδομές διάθεσης και αξιοποίησης αποβλήτων	23
VI. Νομοθετικό πλαίσιο και αρμόδιες αρχές	30
VII. Έλεγχοι στις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων	34
VIII. Προβλεπόμενες κυρώσεις	36
IX. Αρμοδιότητες και καθήκοντα των υπηρεσιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού	41
X. Αποτελεσματικότητα εξουσιών και οργανωτικής δομής των υπηρεσιών	44
XI. Συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών	46
XII. Χρηματοδότηση, χρόνος, εξοπλισμός και γνώσεις των αρμοδίων υπηρεσιών	50
XIII. Στρατηγική των αρμοδίων υπηρεσιών και εφαρμογή της	55
XIV. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με άλλα κράτη και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.....	56
XV. Εμπόδια και παράγοντες που συνέβαλαν στην εφαρμογή του Κανονισμού	58
XVI. Συστάσεις	61

I. Εισαγωγή - Ισχύον καθεστώς

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με τον Κανονισμό 1013/2006¹ της 14ης Ιουνίου 2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί και ίσχυε κατά την περίοδο αναφοράς του ελέγχου², καθιερώνει, όπως άλλωστε και ο προϋφιστάμενος Κανονισμός 259/1993 της 1ης Φεβρουαρίου 1993 του Συμβουλίου³ τον οποίο αντικατέστησε, ένα σύστημα παρακολούθησης και ελέγχου σε κάθε διακίνηση αποβλήτων εντός των συνόρων της, με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), καθώς και με τρίτες χώρες που συγκαταλέγονται μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης της Βασιλείας⁴.

Ειδικότερα, μέσω της καθιέρωσης του ανωτέρω συστήματος παρακολούθησης των διασυνοριακών μετακινήσεων των αποβλήτων ο Κανονισμός αποσκοπεί στην καλύτερη προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας με τον περιορισμό και τον έλεγχο των κινδύνων που συνεπάγεται η ανεξέλεγκτη μεταφορά αποβλήτων σε συνάρτηση και με την αποτελεσματική και περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των εν λόγω αποβλήτων. Προς τον σκοπό αυτό, με τον Κανονισμό:

α) ενισχύονται, απλοποιούνται και διευκρινίζονται οι διαδικασίες που ήδη είχαν θεσμοθετηθεί με τον προϋφιστάμενο Κανονισμό 259/1993 και

β) ενσωματώνονται στην κοινοτική νομοθεσία οι αναθεωρημένες διατάξεις της Σύμβασης της Βασιλείας, καθώς και η αντίστοιχη αναθεώρηση της απόφασης για τον έλεγχο των διασυνοριακών διακινήσεων αποβλήτων προοριζόμενων για εργασίες αξιοποίησης που υιοθετήθηκε από τον ΟΟΣΑ το 2001⁵.

¹ ΕΕ L 190/12.6.2006, σελ. 1

² Βλ. Καν. 1379/2007 (ΕΕ L 309/27.11.2007), Καν. 669/2008 (ΕΕ L 188/16.7.2008) και Καν. 308/2009 (ΕΕ L 97/16.4.2009)

³ ΕΕ L 30/6.2.1993

⁴ Στην Ελλάδα η Σύμβαση της Βασιλείας για τον έλεγχο της διασυνοριακής διακίνησης επικίνδυνων αποβλήτων και της διάθεσής τους κυρώθηκε με το ν. 2203/1994 (ΦΕΚ Α' 158), ενώ η μετέπειτα τροποποίησή της κυρώθηκε με το ν. 3835/2010 (ΦΕΚ Α' 43).

⁵ Απόφαση C(2001)107/FINAL του ΟΟΣΑ

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Κανονισμό, προβλέπονται, ανάλογα με την προέλευση, τον προορισμό, τον τύπο των μεταφερόμενων αποβλήτων και τον τύπο επεξεργασίας, στον οποίο πρόκειται να υποβληθούν τα απόβλητα στον προορισμό τους, οι παρακάτω διαδικασίες :

α) Διαδικασία γραπτής κοινοποίησης και προηγούμενης γραπτής συγκατάθεσης των αρμόδιων αρχών των χωρών που εμπλέκονται στη μεταφορά (χώρα αποστολής, διαμετακόμισης και προορισμού των αποβλήτων), για διασυνοριακές μεταφορές επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων με σκοπό την οριστική διάθεσή τους, καθώς και επικίνδυνων και εν δυνάμει επικίνδυνων αποβλήτων που προορίζονται για αξιοποίηση.

β) Διαδικασία για τις μεταφορές μη επικίνδυνων αποβλήτων που προορίζονται για αξιοποίηση ή περαιτέρω εργαστηριακή ανάλυση για να διαπιστωθεί η δυνατότητα αξιοποίησής τους, η οποία επιβάλλει από αυτόν που οργανώνει τη μεταφορά την παροχή στις αρμόδιες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού, συγκεκριμένων πληροφοριών προκειμένου να διευκολυνθεί η καλύτερη παρακολούθηση των μεταφορών αυτών.

Παράλληλα, ο Κανονισμός περιορίζει από τρεις σε δύο τον αριθμό των καταλόγων αποβλήτων προς μεταφορά, ώστε να ανταποκρίνονται στις δύο προαναφερόμενες διαδικασίες ελέγχου. Εν προκειμένω τα απόβλητα, για τα οποία επιβάλλεται να υπάρχει προηγούμενη κοινοποίηση και συγκατάθεση των αρμοδίων αρχών αναφέρονται στον «πορτοκαλί κατάλογο» (Παράρτημα IV του Κανονισμού), ενώ τα απόβλητα, για τα οποία πρέπει απλώς να παρέχονται πληροφορίες σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού αναφέρονται στον «πράσινο κατάλογο αποβλήτων» (Παράρτημα III, IIIA, IIIB του Κανονισμού). Τέλος τα απόβλητα των οποίων η μεταφορά κατά κανόνα⁶ απαγορεύεται αποτελούν αντικείμενο ξεχωριστών καταλόγων (βλ. Παράρτημα V του Κανονισμού).

⁶ Οι εξαιρέσεις που εισάγουν απόκλιση στον κανόνα απαγόρευσης εξαγωγής των αποβλήτων του Παρατήματος V του Καν. 1013/2006 προβλέπονται στο άρθρο 36 παρ. 2 του ίδιου Κανονισμού.

Στην ανωτέρω υπό στοιχ. α διαδικασία, υποβάλλεται από τον κοινοποιούντα⁷ στην αρμόδια για την εφαρμογή του Κανονισμού αρχή της χώρας αποστολής των αποβλήτων, φάκελος με συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο το έντυπο κοινοποίησης της μεταφοράς που παρατίθεται στο παράρτημα ΙΑ⁸ του Κανονισμού, συνοδευόμενος από την αναγκαία πληροφόρηση και τεκμηρίωση⁹. Εξάλλου, στην περίπτωση που εκτελούνται τακτικές διασυνοριακές μεταφορές επικίνδυνων αποβλήτων, τα οποία έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά και μεταφέρονται στον ίδιο αποδέκτη ακολουθώντας το ίδιο δρομολόγιο, ακολουθείται η διαδικασία γενικής κοινοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού, στο πλαίσιο της οποίας με το ίδιο έγγραφο κοινοποίησης καλύπτονται πολλές μεταφορές με τα παραπάνω χαρακτηριστικά, για μέγιστο χρονικό διάστημα ενός έτους. Αντίγραφο του ανωτέρω εγγράφου κοινοποίησης διαβιβάζεται στις προθεσμίες που προβλέπει ο Κανονισμός από την αρμόδια αρχή της χώρας αποστολής των αποβλήτων στις αρμόδιες αρχές της χώρας προορισμού και τυχόν διαμετακόμισης αυτών, οι οποίες μαζί με την αρμόδια αρχή της χώρας αποστολής καλούνται να εγκρίνουν την κοινοποιηθείσα μεταφορά με ή χωρίς όρους ή να διατυπώσουν αιτιολογημένα αντιρρήσεις εφόσον συντρέχουν ένας ή περισσότεροι λόγοι από τους αναφερόμενους στα άρθρα 11 και 12 του Κανονισμού. Σε περίπτωση που οι ανωτέρω αρμόδιες αρχές παρέχουν τη συγκατάθεσή τους για τη μεταφορά, ο κοινοποιών συμπληρώνει επίσης και το παρατιθέμενο στο παράρτημα ΙΒ του Κανονισμού έγγραφο μεταφοράς, αντίγραφο του οποίου, μαζί με αντίγραφο του εγκεκριμένου εγγράφου κοινοποίησης οφείλει να έχει ο μεταφορέας κατά τη μεταφορά και υποχρεούται να τα επιδεικνύει στις αρμόδιες τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής, ενδιάμεσης διέλευσης και εισαγωγής του φορτίου. Επίσης, εντός τριών ημερών από την παραλαβή των αποβλήτων η εγκατάσταση διάθεσης ή αξιοποίησης παρέχει έγγραφη βεβαίωση παραλαβής του φορτίου που σημειώνεται

⁷ Φυσικό ή νομικό πρόσωπο που προτίθεται να διενεργήσει ή αναθέσει μεταφορές αποβλήτων και διαθέτει νόμιμη προς τούτο άδεια.

⁸ Όπως έχει τροποποιηθεί με τον Καν. 1379/2007 (ΕΕ L 309/27.11.2007)

⁹ Τα στοιχεία που συνθέτουν την πληροφόρηση αυτή αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ (μέρος 1) του Καν. 1013/2006 και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων α) αντίγραφο συναφθείσας κατά το χρόνο της κοινοποίησης της μεταφοράς ή δήλωση με την οποία πιστοποιείται η ύπαρξη σύμβασης αξιοποίησης ή διάθεσης των προς μεταφορά αποβλήτων μεταξύ του κοινοποιούντος και του παραλήπτη τους και β) στοιχεία για την ύπαρξη χρηματικής εγγύησης ή ισοδύναμης ασφάλειας, η οποία πρέπει να είναι ενεργός κατά το χρόνο της κοινοποίησης ή το αργότερο κατά την έναρξη της μεταφοράς.

στο έγγραφο μεταφοράς¹⁰ και αποστέλλει αντίγραφο του εγγράφου αυτού στις αρμόδιες αρχές της χώρας εξαγωγής και εισαγωγής των αποβλήτων για ενημέρωσή τους. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που απαιτείται η διενέργεια τελωνειακού ελέγχου επί των φορτίων αποβλήτων (περιπτώσεις μη ενδοκοινοτικών μεταφορών), στο έγγραφο μεταφοράς που συνοδεύει το οικείο φορτίο συμπληρώνεται από τις τελωνειακές αρχές της χώρας αποστολής και προορισμού των μεταφερόμενων αποβλήτων η ακριβής ημερομηνία εξόδου κι εισόδου αντίστοιχα του φορτίου.

Αντίθετα για τις μεταφορές των αποβλήτων που αναφέρονται στην ανωτέρω υπό στοιχ. β περίπτωση, δεν τηρείται η προαναφερόμενη διαδικασία της προηγούμενης κοινοποίησης και συγκατάθεσης αλλά προβλέπεται, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του Κανονισμού, η υποχρέωση απλής πληροφόρησης των αρμοδίων αρχών με τη συμπλήρωση και υποβολή εκ μέρους του προσώπου που οργανώνει τη μεταφορά του εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα VII του ανωτέρω Κανονισμού, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από δήλωση συνεργασίας του προσώπου αυτού με τον αγοραστή ή την επιχείρηση αξιοποίησης των αποβλήτων. Μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς, το ανωτέρω έντυπο του Παραρτήματος VII του Κανονισμού συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο από τον παραλήπτη του φορτίου¹¹ επιστρέφει στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει οργανώσει τη μεταφορά, το οποίο περαιτέρω το κοινοποιεί στις αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας αποστολής και προορισμού των αποβλήτων, προκειμένου αυτές να τηρούν στατιστικά στοιχεία, σύμφωνα με τον Κανονισμό 2150/2002.

Οι τροποποιήσεις που αφορούν καθοριστικά στοιχεία της μεταφοράς (π.χ. ποσότητα μεταφερόμενων αποβλήτων, διαδρομή κ.λπ.) δεν αποτελούν αντικείμενο νέας κοινοποίησης ή πληροφόρησης κατ' άρθρο 18 του Κανονισμού παρά μόνο όταν οι αρμόδιες αρχές απαλλάξουν τον κοινοποιούντα από την αντίστοιχη υποχρέωση. Εάν διαπιστωθεί από τις αρμόδιες αρχές ότι είναι αδύνατο να ολοκληρωθεί η μεταφορά (συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης ή διάθεσης των αποβλήτων), σύμφωνα με τους όρους που έχουν θέσει κατά τη διαδικασία έγκρισης των εγγράφων

¹⁰ Συμπλήρωση και υπογραφή των σημείων 17 και 18 του εντύπου μεταφοράς.

¹¹ Η συμπλήρωση από τον παραλήπτη (αγοραστή ή επιχείρηση αξιοποίησης) του φορτίου γίνεται στα πεδία 13 και 14 του εντύπου.

κοινοποίησης και μεταφοράς, και συγχρόνως τα απόβλητα δεν μπορούν να αξιοποιηθούν ή διατεθούν με εναλλακτικό τρόπο στη χώρα προορισμού ή αναμίχθηκαν ανεπανόρθωτα με άλλα απόβλητα στην οικεία εγκατάσταση αξιοποίησης ή διάθεσης πριν η οικεία αρχή αντιληφθεί την αδυναμία ολοκλήρωσης της μεταφοράς, προβλέπεται από τον Κανονισμό διαδικασία επιστροφής, με βάση την οποία ο κοινοποιών έχει την υποχρέωση, τηρώντας εκ νέου τη διαδικασία προηγούμενης κοινοποίησης, να παραλάβει τα απόβλητα κατ' αρχήν με δικά του έξοδα, ενώ σε περίπτωση που η μεταφορά των αποβλήτων αποδεικνύεται παράνομη¹², τα απόβλητα παραλαμβάνονται και αποτελούν αντικείμενο αξιοποίησης ή διάθεσης εκ μέρους του κοινοποιούντος ή του παραλήπτη αναλόγως με το κατά πόσον η παράβαση βαρύνει τον πρώτο ή τον δεύτερο.

Περαιτέρω, με τον Κανονισμό θεσπίζονται, μεταξύ άλλων, διατάξεις με βάση τις οποίες προβλέπεται: α) η απαγόρευση της ανάμιξης των αποβλήτων κατά τη μεταφορά τους (άρθρο 19), β) η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών για πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις μεταφορές αποβλήτων που έχουν κοινοποιηθεί και εγκριθεί, στο μέτρο που οι σχετικές πληροφορίες δεν είναι εμπιστευτικές με βάση το εθνικό και το κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 21), γ) η υποχρέωση του κοινοποιούντος, των αρμοδίων αρχών, του παραλήπτη και των εμπλεκόμενων εγκαταστάσεων αξιοποίησης ή διάθεσης να διατηρούν τα έγγραφα και τις λοιπές πληροφορίες που σχετίζονται με τις κοινοποιηθείσες και εγκριθείσες μεταφορές για τρία τουλάχιστον έτη από την ημερομηνία έναρξης κάθε μεταφοράς (άρθρο 20) και δ) η υποχρέωση των αρμόδιων για την εφαρμογή του Κανονισμού αρχών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να απαγορεύουν την εισαγωγή και εξαγωγή αποβλήτων από και προς τρίτες χώρες στην περίπτωση που έχουν υπόνοιες ή ενδείξεις ότι τα

¹² Ο ορισμός της παράνομης μεταφοράς αποβλήτων δίνεται στο άρθρο 2 παρ. 35 του Καν. 1013/2006 και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις περιπτώσεις πραγματοποίησης μεταφοράς αποβλήτων α) χωρίς προηγουμένως να έχει αποσταλεί το έγγραφο κοινοποίησης της μεταφοράς σε όλα τις οικείες αρμόδιες αρχές, β) χωρίς συγκατάθεση των αρμόδιων αρχών ή με συγκατάθεσή τους, η οποία όμως έχει ληφθεί βάσει παραποιημένων στοιχείων ή μετά από παραπλάνηση ή απάτη του κοινοποιούντος, γ) με τρόπο διαφορετικό από εκείνον που προσδιορίζεται στο εγκεκριμένο έγγραφο κοινοποίησης ή όταν αποδεικνύεται ότι πρόκειται να αξιοποιηθούν ή να διατεθούν κατά παράβαση των κοινοτικών ή διεθνών κανόνων, δ) με προηγούμενη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 18 του Καν. 1013/2006 μολονότι προκύπτει ότι τα μεταφερόμενα απόβλητα δεν εμπίπτουν στον πράσινο κατάλογο αποβλήτων των παραρτημάτων III, IIIA και IIIB του ανωτέρω Κανονισμού ή η μεταφορά τους πραγματοποιείται με τρόπο διαφορετικό από εκείνο που προσδιορίζεται στο έντυπο του παραρτήματος VII.

απόβλητα αυτά θα τύχουν αξιοποίησης ή διάθεσης σύμφωνα με πρότυπα και διαδικασίες προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος που δεν είναι ισοδύναμα με τα αντίστοιχα πρότυπα και τις αντίστοιχες διαδικασίες που τίθενται στην κοινοτική νομοθεσία (άρθρο 49).

Επιπλέον, στο άρθρο 50 του Κανονισμού 1013/2006, προβλέπεται η υποχρέωση των κρατών μελών να λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των διατάξεων του θεσπίζοντας:

α) σύστημα επιθεωρήσεων και επιτόπιων ελέγχων, που περιλαμβάνει τον έλεγχο εγγράφων, την επιβεβαίωση της ταυτότητας και ενδεχομένως το φυσικό έλεγχο των αποβλήτων : i) στις εγκαταστάσεις και επιχειρήσεις παραγωγής, αποθήκευσης, συλλογής και φόρτωσης προς μεταφορά, καθώς και στις εγκαταστάσεις αξιοποίησης ή διάθεσης μετά την μεταφορά, που βρίσκονται στην επικράτειά τους, ii) κατά την πραγματοποίηση της μεταφοράς και iii) στα σύνορά τους, εφόσον πρόκειται για φορτία αποβλήτων που εισέρχονται και εξέρχονται στην ΕΕ από και προς τρίτες χώρες, έχοντας μάλιστα τη δυνατότητα να ορίσουν για τον έλεγχο αυτόν συγκεκριμένα τελωνεία εισόδου και εξόδου,

β) κατάλληλες κυρώσεις στην εσωτερική έννομη τάξη για τις περιπτώσεις παραβίασης των διατάξεων του Κανονισμού, οι οποίες να αποτρέπουν τη διενέργεια παράνομων μεταφορών αποβλήτων.

Στον Κανονισμό προβλέπεται επίσης, αφενός η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών να συνεργάζονται μεταξύ τους διμερώς ή και πολυμερώς για τη διευκόλυνση της πρόληψης και του εντοπισμού των παράνομων μεταφορών αποβλήτων εντός ή εκτός της ΕΕ (άρθρο 50 παρ. 5), αφετέρου η ανάπτυξη συνεργασίας με άλλες συμβαλλόμενες στη Σύμβαση της Βασιλείας χώρες ή άλλους διακρατικούς οργανισμούς με αντικείμενο την ανταλλαγή ή και τη γνωστοποίηση χρήσιμων πληροφοριών αναφορικά με τη διασυνοριακή διακίνηση αποβλήτων, την προώθηση περιβαλλοντικά ορθών τεχνολογιών και την κατάρτιση κατάλληλων κωδίκων ορθής πρακτικής που σχετίζονται με την παρακολούθηση και τον έλεγχο της μεταφοράς των αποβλήτων (άρθρο 52).

II. Αντικείμενο και μεθοδολογία του ελέγχου

Έχοντας υπόψη το ανωτέρω ισχύον κοινοτικό καθεστώς ελέγχου για τις μεταφορές των αποβλήτων, το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο της συμμετοχής του στη διενέργεια συντονισμένου ελέγχου αναφορικά με την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή από τα κράτη μέλη του ανωτέρω καθεστώτος¹³, εξέτασε τα εξής ζητήματα:

α) Τις ποσότητες και τα είδη των αποβλήτων που εισήχθησαν και εξήχθησαν στην Ελλάδα κατά τα έτη αναφοράς του ελέγχου (2008-2010), τις κυριότερες χώρες (εντός και εκτός ΕΕ) από και προς τις οποίες διακινήθηκαν τα ανωτέρω απόβλητα, αν και κατά πόσο η επάρκεια ή μη των υποδομών διάθεσης και αξιοποίησης των αποβλήτων που λειτουργούν στην Ελλάδα σχετίζεται με τη διακίνηση των αποβλήτων αυτών, πόσες διακινήσεις φορτίων αποβλήτων με προέλευση ή προορισμό την Ελλάδα ανιχνεύθηκαν και εμποδίστηκαν από τις αρμόδιες ελληνικές υπηρεσίες κατά τα ανωτέρω έτη, καθώς και αν υπάρχουν αξιόπιστες εκτιμήσεις των αρμοδίων αρχών αναφορικά με το συνολικό ύψος των ποσοτήτων των αποβλήτων που εισήχθησαν ή εξήχθησαν παρανόμως την ίδια ως άνω χρονική περίοδο.

β) Αν και κατά πόσο οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας συμπληρώνουν επαρκώς και εναρμονίζονται με τις διατάξεις του ισχύοντος Κανονισμού για τις μεταφορές των αποβλήτων.

γ) Ποιές είναι οι ειδικότερες αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των ελληνικών υπηρεσιών για την εφαρμογή των διατάξεων του ανωτέρω Κανονισμού, αν οι υπηρεσίες αυτές είχαν, κατά έτη 2008-2010, θέσει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σαφείς ρεαλιστικούς και ποσοτικά μετρήσιμους στόχους καθώς και αν οι εξουσίες που διέθεταν με βάση την εθνική νομοθεσία ήταν κατάλληλες και επαρκείς για την εκπλήρωση των στόχων αυτών και εν γένει της αποστολής τους.

δ) Αν οι ανωτέρω υπηρεσίες διέθεταν κατά τα έτη 2008-2010 επαρκή χρηματοδότηση, στελέχωση σε εξειδικευμένο προσωπικό, πληροφόρηση και

¹³ Η απόφαση για τη διενέργεια συντονισμένου ελέγχου στο ισχύον κοινοτικό καθεστώς διασυνοριακής διακίνησης αποβλήτων λήφθηκε από την Επιτροπή Επαφής (Contact Committee) των Προέδρων των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη συνάντησή τους τον Οκτώβριο του 2010 στο Λουξεμβούργο.

εξοπλισμό για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους που σχετίζονται με την εφαρμογή του Κανονισμού.

ε) Αν οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού ελληνικές υπηρεσίες συντονίστηκαν και συνεργάστηκαν μεταξύ τους, πώς η συνεργασία αυτή λειτούργησε στην πράξη και σε ποιό βαθμό ήταν επαρκής και συνέβαλε αποτελεσματικά στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της διασυνοριακής διακίνησης των αποβλήτων κατά τα έτη 2008 -2010.

στ) Αν και τι είδους πολιτικές ανέπτυξαν κατά τα έτη 2008-2010 οι αρμόδιες ελληνικές υπηρεσίες αναφορικά με τον έλεγχο της συμμόρφωσης των φυσικών και νομικών προσώπων στις διαδικασίες που θεσπίζει ο Κανονισμός 1013/2006, σε ποιές ειδικότερες ενέργειες προέβησαν για την εφαρμογή των πολιτικών αυτών, ποιά ήταν η αποτελεσματικότητά τους, καθώς και αν και με ποιό τρόπο αυτές αξιολογήθηκαν από τις ανωτέρω διοικητικές υπηρεσίες.

ζ) Τι είδους πληροφορίες, στο πλαίσιο της διακρατικής ή πολυμερούς συνεργασίας για την εφαρμογή του Κανονισμού, οι αρμόδιες ελληνικές υπηρεσίες γνωστοποίησαν ή αντάλλαξαν με αντίστοιχες υπηρεσίες άλλων χωρών ή άλλους διακρατικούς οργανισμούς κατά τα έτη 2008-2010, κατά πόσο η πληροφόρηση αυτή ήταν πλήρης, αξιόπιστη και επίκαιρη και με ποιόν τρόπο αξιοποιήθηκε από τις ελληνικές αρχές.

Για την εξέταση των ανωτέρω ζητημάτων το Ελεγκτικό Συνέδριο προέβη:

α) στη συγκέντρωση και ανάλυση όλων των νομικών κανόνων και διαδικασιών που ισχύουν στην Ελλάδα και διέπουν γενικότερα το καθεστώς διαχείρισης και ειδικότερα το καθεστώς μεταφοράς των αποβλήτων,

β) στη συλλογή και επεξεργασία των απαντήσεων και πληροφοριών που παρείχαν οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσίες¹⁴ σε ερωτηματολόγια που συνέταξε η ομάδα ελέγχου,

¹⁴ Οι υπηρεσίες αυτές είναι η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού (Γμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων και Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων) και η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, η 19^η (τελωνειακών διαδικασιών) και 33^η (ελέγχου τελωνείων) Διεύθυνση του Υπουργείου

γ) σε συνεντεύξεις - επαφές με αρμόδιους υπαλλήλους των ανωτέρω υπηρεσιών και στη λήψη εγγράφων και στοιχείων που έγινε μέσω διαδικτύου αλλά και κατά τις επιτόπιες επισκέψεις που διενήργησε η ομάδα ελέγχου στις εν λόγω υπηρεσίες,

δ) στον έλεγχο της νομιμότητας και κανονικότητας υποθέσεων έγκρισης κοινοποιημένων μεταφορών αποβλήτων, που αφορούσαν στα έτη 2008 έως 2010 και επελέγησαν βάσει τυχαίου δείγματος, προκειμένου να διαπιστωθεί αν τηρήθηκαν οι οικείες διατάξεις του Κανονισμού.

III. Παραγωγή, διαχείριση και διακίνηση των αποβλήτων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2008 – 2010

Στο πλαίσιο της κοινοτικής πολιτικής για τα απόβλητα έχει καθιερωθεί ένα σύνολο αρχών που πρέπει να τηρούνται από τις μονάδες παραγωγής αποβλήτων κατά τη διαχείρισή τους. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η παρακολούθηση των αποβλήτων στα διάφορα σημεία ροής τους, δηλαδή στην παραγωγή, τη συλλογή και μεταφορά (διασυνοριακή ή μη), την αξιοποίηση (δηλαδή στην επεξεργασία των αποβλήτων για την παραγωγή δευτερογενών πρώτων υλών ή και ενέργειας) και την τελική διάθεση όσων αποβλήτων δεν μπορούν να αξιοποιηθούν. Η ύπαρξη αξιόπιστων και επίκαιρων στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή, αξιοποίηση και τη διάθεση των αποβλήτων είναι απαραίτητη για την παρακολούθηση της τήρησης των αρχών του περιορισμού της τελικής διάθεσης και διακίνησης των αποβλήτων, καθώς και της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων μέσω της μεγιστοποίησης των διαδικασιών ανάκτησης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης αυτών. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία, τα οποία η αρμόδια Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού (ΔΠΣ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) έχει συλλέξει¹⁵, επεξεργαστεί και αναφέρει στις ετήσιες εκθέσεις της προς

Οικονομικών, η Διεύθυνση Τροχαίας της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς επίσης τα Τελωνεία, τα Δικαστήρια και οι Εισαγγελίες όλης της χώρας.

¹⁵ Η συλλογή των στοιχείων αυτών, όσον αφορά την παραγωγή των αποβλήτων, γίνεται από τις ετήσιες εκθέσεις παραγωγού αποβλήτων που συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 εδ. γ' της Κ.Υ.Α. 13588/725/2006 (ΦΕΚ Β' 383) ενώ όσον αφορά τις εισαγωγές και εξαγωγές των αποβλήτων τα στοιχεία προκύπτουν α) από τις πράξεις έγκρισης που χορηγεί το ΥΠΕΚΑ πριν από κάθε μεταφορά στις περιπτώσεις που τηρείται η διαδικασία προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης του Καν. 103/2006 και β) από τις βεβαιώσεις παραλαβής των φορτίων που σημειώνονται από τους παραλήπτες και τις εγκαταστάσεις διάθεσης ή αξιοποίησης των αποβλήτων στο έγγραφο μεταφοράς ή,

την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει του άρθρου 51 παρ. 2 του Κανονισμού και στη Γραμματεία της Σύμβασης της Βασιλείας για τον έλεγχο της διασυνοριακής διακίνησης επικίνδυνων αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 3 της Σύμβασης αυτής, προκύπτουν τα ακόλουθα: Η συνολική ποσότητα των παραγόμενων στην Ελλάδα αποβλήτων ανήλθε κατά τα έτη 2008 και 2009¹⁶ σε 31.974.851 και 30.981.770 τόνους αντίστοιχα. Από τις ανωτέρω ποσότητες τα επικίνδυνα απόβλητα ανήλθαν συνολικά σε 333.155 τόνους το έτος 2008 και σε 237.000 τόνους το έτος 2009, αφορούσαν δε διάφορους τύπους επικίνδυνων ελαίων, παράγωγα βιομηχανίας σιδηροχάλυβα και αλουμινίου, μπαταρίες, συσσωρευτές, χημικά και νοσοκομειακά απόβλητα, καθώς και υγρά καύσιμα. Το 2008 εξήχθησαν από την Ελλάδα 25.450,30 τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων (περίπου το 7% του συνόλου των επικίνδυνων αποβλήτων που παρήχθησαν κατά το ίδιο έτος), εκ των οποίων 24.751,80 τόνοι αφορούσαν σε εξαγωγή για αξιοποίηση (εργασίες R1, R3 και R4 του Παραρτήματος IV της Κ.Υ.Α. 13588/725/2006, ΦΕΚ Β' 383) και 698,50 τόνοι αφορούσαν σε εξαγωγή για διάθεση (εργασίες D1 και D10 του Παραρτήματος III της ως άνω Κ.Υ.Α), ενώ το 2009 η εξαγωγή επικίνδυνων αποβλήτων ανήλθε συνολικά σε 23.814,326 τόνους (περίπου το 10% των συνολικώς παραγόμενων κατά το ίδιο έτος επικίνδυνων αποβλήτων), εκ των οποίων 15.747,59 τόνοι προορίζονταν για εργασίες αξιοποίησης (εργασίες R1, R2, R8 και R12 του Παραρτήματος IV της Κ.Υ.Α. 13588/725/2006, ΦΕΚ Β' 383) και 8.066,73 τόνοι για εργασίες διάθεσης (εργασίες D1, D5, D9, D10 και D14 του Παραρτήματος III της ως άνω απόφασης). Η Γερμανία, το Βέλγιο και η Κύπρος είναι οι κυριότερες χώρες εντός της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), στις οποίες έγιναν κατά τα ανωτέρω έτη εξαγωγές επικίνδυνων αποβλήτων, ενώ φορτία επικίνδυνων αποβλήτων δεν μεταφέρθηκαν σε χώρες εκτός ΕΕ και ΕΟΧ. Αντιθέτως, οι ποσότητες επικίνδυνων αποβλήτων που εισήχθησαν στην Ελλάδα από χώρες τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ και του ΕΟΧ (Κύπρο, Αίγυπτο και Λιβύη) ήταν πολύ λιγότερες, ανερχόμενες συνολικά σε 205,79 τόνους το έτος 2008 και 2.969,36 τόνους το έτος 2009. Τα ανωτέρω εισαγόμενα

όταν τηρείται η διαδικασία απλής πληροφόρησης του άρθρου 18 του Καν. 1013/2006, στο έντυπο του Παραρτήματος VII του ίδιου Κανονισμού.

¹⁶ Για το έτος 2010 δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία των στοιχείων και δεν έχουν ακόμα υποβληθεί οι οικείες εκθέσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στη Γραμματεία της Σύμβασης της Βασιλείας.

φορτία αποβλήτων αφορούσαν μη χλωριωμένα έλαια μηχανής και κιβωτίου ταχυτήτων (EKA 130205*), καθώς και σε μπαταρίες μολύβδου (EKA 160601*) προορίζονταν δε για τελικές εργασίες αξιοποίησης (εργασίες R9 και R4 αντίστοιχα του Παραρτήματος IV της ΚΥΑ 13588/725/2006, ΦΕΚ Β' 383), ενώ ποσότητες επικίνδυνων αποβλήτων με σκοπό τη διάθεσή τους στη Ελλάδα δεν εισήχθησαν κατά τα ανωτέρω δύο έτη.

Τα προαναφερόμενα στοιχεία αναφορικά με το μέγεθος της παραγωγής και τις ποσότητες επικίνδυνων αποβλήτων που διακινήθηκαν από και προς την Ελλάδα κατά έτη αναφοράς του ελέγχου παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα

	2008	2009	2010
Συνολική παραγόμενη ποσότητα επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	31.974.851	30.981.770	Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία διότι δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία τους
Συνολική παραγόμενη ποσότητα επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	333.155	237.000	»
Ποσοστό % των επικίνδυνων αποβλήτων επί του συνόλου των παραγόμενων αποβλήτων	1,04	0,76	»
Σύνολο εξαγόμενων	25.450	23.814	»

επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)			
Ποσοστό % εξαγόμενων επικίνδυνων αποβλήτων επί του συνόλου της ετήσιας εθνικής παραγωγής αποβλήτων της αυτής κατηγορίας	7,6	10,4	»
Σύνολο επικίνδυνων αποβλήτων που εξήχθη για διάθεση (τόνοι)	698,50 (D1, D10)	8.066,73 (D1,D5,D9,D10,D4)	»
Σύνολο επικίνδυνων αποβλήτων που εξήχθη για αξιοποίηση (τόνοι)	24.751,80 (R1, R2, R4)	15.747,59 (R1, R2, R8, R12)	»
Σύνολο εισαγόμενων επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	205,790 (μόνο για εργασίες αξιοποίησης R4, R9)	2.969,36 (μόνο για εργασίες αξιοποίησης R4, R9)	»
Ποσοστό % εισαγόμενων επικίνδυνων	0,06	1,25	»

αποβλήτων επί του συνόλου της ετήσιας εθνικής παραγωγής αποβλήτων της αυτής κατηγορίας			
Κυριότερες χώρες εντός ΕΕ και ΕΟΧ στις οποίες διακινήθηκαν από την Ελλάδα επικίνδυνα απόβλητα	<p>Γερμανία (15.433,45 τόνοι)</p> <p>Κύπρος (9.762,39 τόνοι)</p> <p>Βέλγιο (179,36 τόνοι)</p>	<p>Κύπρος (14.677,35 τόνοι)</p> <p>Γερμανία (8.230,49 τόνοι)</p> <p>Βέλγιο (578,01 τόνοι)</p>	»
Χώρες εντός ΕΕ και ΕΟΧ από τις οποίες διακινήθηκαν προς την Ελλάδα επικίνδυνα απόβλητα	Κύπρος (185,88 τόνοι ¹⁷)	Κύπρος (2.061,36 τόνοι ¹⁸)	»
Χώρες εκτός ΕΕ και ΕΟΧ από τις οποίες διακινήθηκαν προς	Αίγυπτος (19,91 τόνοι)	Λιβύη (908 τόνοι)	»

^{17, 18} Το σύνολο των ποσοτήτων των επικίνδυνων αποβλήτων που εισήχθησαν στην Ελλάδα από την Κύπρο το έτος 2009 και αφορούσαν σε μπαταρίες μολύβδου (ΕΚΑ 160601*), παρουσιάζει απότομη αύξηση σε σχέση με το 2008 σε ποσοστό που ανέρχεται στο 1108%.

την Ελλάδα επικίνδυνα απόβλητα			
--------------------------------------	--	--	--

Όσον αφορά στα μη επικίνδυνα απόβλητα, το σύνολο της παραγωγής τους ανήλθε κατά τα ανωτέρω έτη σε 31.641.696 και 30.744.770 τόνους αντίστοιχα. Στις ανωτέρω ποσότητες περιλαμβάνονται 5.077.244 και 5.154.004 τόνοι αντίστοιχα που συνιστούν αστικά στερεά απόβλητα (ΑΣΑ), ενώ τα υπόλοιπα (26.564.452 τόνοι το έτος 2008 και 25.590.766 τόνοι το έτος 2009) αφορούν σε άλλα είδη μη επικίνδυνων αποβλήτων, μέρος των οποίων, όσον αφορά το έτος 2009, συνιστούν και απόβλητα εκσκαφών κατασκευών και κατεδαφίσεων (6.827.766 τόνοι). Το έτος 2008 διακινήθηκαν από την Ελλάδα συνολικά 291.560 τόνοι μη επικίνδυνων αποβλήτων, από τα οποία 142.237 τόνοι αφορούσαν απόβλητα υπαγόμενα στο καθεστώς των «ρευμάτων εναλλακτικής διαχείρισης» του ν. 2939/2001¹⁹, 142.525 τόνοι συνιστούσαν είδη που δεν υπάγονταν στο ανωτέρω καθεστώς εναλλακτικής διαχείρισης²⁰ και 6.796 τόνοι αντιστοιχούσαν σε φορτία μη επικίνδυνων αποβλήτων που εξήχθησαν βάσει της διαδικασίας προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης που προβλέπεται στον Κανονισμό. Για το έτος 2009 οι εξαγόμενες ποσότητες μη επικίνδυνων αποβλήτων παρουσίασαν αύξηση, ανερχόμενες συνολικά σε 629.648 τόνους, από τους οποίους 330.000 τόνοι αφορούν σε απόβλητα «εναλλακτικών ρευμάτων διαχείρισης», 251.325 τόνοι αφορούν σε λοιπά μη εναλλακτικά ρεύματα αποβλήτων²¹ και 48.321,801 τόνοι αφορούν σε εξαγόμενα φορτία μη επικίνδυνων αποβλήτων, για τα οποία τηρήθηκε η ανωτέρω διαδικασία προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης του Κανονισμού.

¹⁹ «Ρεύματα εναλλακτικής διαχείρισης» συνιστούν κυρίως βάσει του ν. 2939/2001 οι χρησιμοποιημένες συσκευασίες καθώς και άλλα προϊόντα, όπως π.χ. τα λιπαντικά έλαια (βλ. π.δ. 82/2004, ΦΕΚ Α' 64), τα ελαστικά οχημάτων (βλ. π.δ. 109/2004, ΦΕΚ Α' 75), τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής (ΟΤΚΖ) (βλ. π.δ. 116/2004, ΦΕΚ Α' 81), οι ηλεκτρικές στήλες και οι συσσωρευτές (βλ. π.δ. 115/2004) και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) (βλ. π.δ. 117/2004, όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 16/2006).

²⁰ Τα είδη αυτά αφορούσαν χαρτί, μέταλλα, πλαστικό και ύφασμα.

²¹ Χαρτί (εφημερίδες-ανάμεικτο-χαρτί άσπρο), Μέταλλα (χαλκός-ορείχαλκος-κασσίτερος-σκωρίες χαλκού-γάλυβας-σίδηρος- αλουμίνιο), Πλαστικό και Ύφασμα.

Εξάλλου, οι εισαγωγές στην Ελλάδα μη επικίνδυνων αποβλήτων ανήλθαν συνολικά το έτος 2008 σε 249.112 τόνους και το έτος 2009 σε 333.991 τόνους, προορίζονταν δε στο σύνολό τους για εργασίες ανακύκλωσης (R3 και R4 του Παραρτήματος IV της Υ.Α. 13588/725/2006) και άλλες εργασίες αξιοποίησης. Το μεγαλύτερο μέρος των φορτίων αυτών προήλθε κατά το έτος 2008 από γειτονικές βαλκανικές χώρες (FYROM, Σερβία και Αλβανία), ενώ κατά το έτος 2009 φορτία μη επικίνδυνων αποβλήτων μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα, κυρίως από Ιταλία, ΠΓΔΜ και Ρωσία.

Τα ανωτέρω στοιχεία, που σχετίζονται με την παραγωγή και διακίνηση στην Ελλάδα μη επικίνδυνων αποβλήτων, παρουσιάζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα:

	2008	2009	2010
Συνολική παραγόμενη ποσότητα επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	31.974.851	30.981.770	Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία διότι δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία τους
Συνολική παραγόμενη ποσότητα μη επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	31.641.696 (εκ των οποίων 5.077.244 ΑΣΑ) και 26.564.452 λοιπά είδη μη επικίνδυνων αποβλήτων)	30.744.770 (εκ των οποίων 5.154.004 ΑΣΑ, 6.827.766 απόβλητα εσκαφών κατασκευών και κατεδαφίσεων και 18.763.000 λοιπά είδη μη επικίνδυνων αποβλήτων)	»
Ποσοστό % των μη επικίνδυνων αποβλήτων επί του	98,96	99,24	»

συνόλου των παραγόμενων αποβλήτων			
Σύνολο εξαγόμενων μη επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	291.560 ²²	629.648 ²³	»
Ποσοστό % εξαχθέντων μη επικίνδυνων αποβλήτων επί του συνόλου της ετήσιας εθνικής παραγωγής αποβλήτων της αυτής κατηγορίας	1,9	2	»
Σύνολο εισαγόμενων μη επικίνδυνων αποβλήτων (τόνοι)	249.112 (μόνο για εργασίες αξιοποίησης κυρίως R3, R4)	333.991 (μόνο για εργασίες αξιοποίησης κυρίως R3, R4)	»
Ποσοστό % εισαγόμενων μη επικίνδυνων αποβλήτων επί του συνόλου της ετήσιας εθνικής	0,78	1,08	»

^{22, 23} Στις συγκεκριμένες ποσότητες εξαχθέντων μη επικίνδυνων αποβλήτων περιλαμβάνονται τόσο τα βιομηχανικά όσο και τα μη βιομηχανικά απόβλητα της κατηγορίας αυτής.

παραγωγής αποβλήτων της αυτής κατηγορίας			
Κυριότερες χώρες εντός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. στις οποίες διακινήθηκαν από την Ελλάδα μη επικίνδυνα απόβλητα	<p>Βουλγαρία (6.619 τόνοι)</p> <p>Ισπανία (4.612 τόνοι)</p> <p>Γερμανία (4.500 τόνοι)</p>	<p>Βουλγαρία (47.106 τόνοι²⁴)</p> <p>Ισπανία (3.300 τόνοι)</p> <p>Ιταλία (3.297 τόνοι)</p>	»
Κυριότερες χώρες εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. στις οποίες διακινήθηκαν από την Ελλάδα μη επικίνδυνα απόβλητα	<p>Κίνα</p> <p>Ινδία</p> <p>Κορέα</p>	<p>Κίνα</p> <p>Ινδία</p> <p>Κορέα</p>	»
Κυριότερες χώρες εντός της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. από τις οποίες διακινήθηκαν προς την Ελλάδα μη επικίνδυνα απόβλητα	-	<p>Ιταλία (187.456 τόνοι)</p> <p>Δανία (13.978 τόνοι)</p> <p>Βουλγαρία (1.000 τόνοι)</p>	»

²⁴ Οι ποσότητες των μη επικίνδυνων αποβλήτων που εξήχθησαν από την Ελλάδα προς τη Βουλγαρία το έτος 2009 παρουσιάζει αύξηση σε σχέση με το 2008 σε ποσοστό περίπου 700%.

Κυριότερες χώρες εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. από τις οποίες διακινήθηκαν προς την Ελλάδα μη επικίνδυνα απόβλητα	FYROM	FYROM	»
	(93.700 τόνοι)	(33.905 τόνοι)	
	Σερβία	Ρωσία	
	(15.800 τόνοι)	(25.302 τόνοι)	
	Αλβανία	Σαουδ. Αραβία	
	(6.500 τόνοι)	(14.223 τόνοι)	

Η αξιοπιστία των ανωτέρω στοιχείων αναφορικά με τις ποσότητες των αποβλήτων (επικίνδυνων και μη) που ετησίως παράγονται και αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης στη χώρα είναι σε μεγάλο βαθμό αμφισβητήσιμη, δεδομένου ότι, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά στην καταγραφή της παραγωγής των αποβλήτων αλλά και της εν γένει διαχείρισής τους, απουσιάζει η ύπαρξη ενός συστήματος ολοκληρωμένης ποσοτικής και ποιοτικής απεικόνισης των δεδομένων και κυρίως επαλήθευσης αυτών. Τούτο δε διότι, αφενός οι ετήσιες εκθέσεις παραγωγού αποβλήτων, που λαμβάνει κάθε χρόνο το ΥΠΕΚΑ, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 περ. γ' της ΚΥΑ 13588725/2006, και η Ελληνική Στατιστική Αρχή, κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 2150/2002/ΕΚ, ανέρχονται περίπου σε 1.500 και αφορούν σε μεγάλους παραγωγούς, οι οποίοι καλύπτουν μόλις το 75% της συνολικής ετήσιας παραγωγής αποβλήτων, αφετέρου στις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας λειτουργίας των εγκαταστάσεων παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων, δεν περιλαμβάνεται ισοζύγιο μάζας, από το οποίο, βάσει των εισαγόμενων πρώτων υλών να προκύπτουν με ακρίβεια οι ποσότητες των εξαγόμενων προϊόντων και των παραγόμενων αποβλήτων, καθώς και οι κωδικοί του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων (ΕΚΑ) που αφορούν στα απόβλητα αυτά, με αποτέλεσμα η διασταύρωση των στοιχείων που δηλώνονται στις ανωτέρω εκθέσεις παραγωγής να είναι κατ' ουσίαν ανέφικτη. Περαιτέρω, οι

δυνάμενοι να επαληθεύσουν τα ανωτέρω στοιχεία τακτικοί και έκτακτοι επιτόπιοι έλεγχοι, που διενήργησαν οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες των τέως Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή των Περιφερειών στις εγκαταστάσεις παραγωγής και διαχείρισης των αποβλήτων για τη διαπίστωση της τήρησης από αυτές των όρων των χορηγούμενων αδειών λειτουργίας ή διαχείρισης, είναι ανεπαρκείς και τα αποτελέσματά τους δεν κοινοποιούνταν στις αρμόδιες για την τήρηση των στατιστικών στοιχείων αρχές (ΥΠΕΚΑ και ΕΛΣΤΑΤ), ενώ σε μεγάλο βαθμό οι έλεγχοι αυτοί δεν πραγματοποιήθηκαν στην έκταση που θα έπρεπε, λόγω έλλειψης προσωπικού και μέσων. Εξάλλου, σε ό,τι αφορά στις πραγματικές ποσότητες αποβλήτων που εισήχθησαν και εξήχθησαν προς και από την Ελλάδα δεν υφίσταται πληροφοριακό σύστημα ή βάση δεδομένων για την παρακολούθησή τους και η σχετική πληροφόρηση βασίστηκε αποκλειστικά στις πράξεις έγκρισης που χορηγεί το ΥΠΕΚΑ πριν από την πραγματοποίηση κάθε μεταφοράς, καθώς και στη βεβαίωση παραλαβής του φορτίου από τον παραλήπτη ή την εγκατάσταση διάθεσης ή αξιοποίησης που σημειώνεται στο έγγραφο μεταφοράς ή στο έντυπο του Παραρτήματος VII του Κανονισμού (όταν τηρείται η διαδικασία απλής πληροφόρησης του άρθρου 18 του ανωτέρω Κανονισμού), που υποχρεωτικά πρέπει να αποστέλλουν οι εγκαταστάσεις διάθεσης ή αξιοποίησης μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς. Η ανωτέρω υποχρέωσή, όμως, σε πολλές περιπτώσεις, τουλάχιστον όσον αφορά τις εξαγωγές μη επικίνδυνων αποβλήτων, δεν τηρήθηκε, γεγονός που ανάγκασε το ΥΠΕΚΑ με πρόσφατη εγκύκλιο²⁵ να υποχρεώνει τις επιχειρήσεις που οργάνωσαν τις μεταφορές να αναζητούν τα έντυπα αυτά από τις ανωτέρω εγκαταστάσεις και εν συνεχεία να τα κοινοποιούν στην ΔΠΣ επί ποινή ανάκλησης της άδειας συλλογής και μεταφοράς που τους έχει χορηγηθεί βάσει του άρθρου 8 παρ. 1 της ΚΥΑ 50910/2727/2003.

IV. Αιτίες και τρόποι πραγματοποίησης των διασυνοριακών μεταφορών

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδας, οι μεταφορές φορτίων αποβλήτων (επικίνδυνων και μη επικίνδυνων) από και προς το εξωτερικό πραγματοποιούνται

²⁵ Εγκύκλιος οικ.129043/4345/8.7.2011 Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ.

συνήθως με πλοία. Επίσης, λόγω του ότι η μεγαλύτερη ποσότητα των παραγόμενων στην Ελλάδα μη επικίνδυνων αποβλήτων οδηγείται προς ανακύκλωση και άλλες εργασίες αξιοποίησης σε ασιατικές χώρες, ο συνηθέστερος τρόπος μεταφοράς των μη επικίνδυνων αποβλήτων είναι θαλάσσιος (με εμπορικά πλοία). Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί, ότι μετά την είσοδο της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην ΕΕ έχει αυξηθεί η οδική μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων προς τις χώρες αυτές. Ειδικότερα, για τα επικίνδυνα απόβλητα συνήθως πρακτική μεταφοράς αυτών είναι με πλοία αλλά και οδικώς σε εμπορευματοκιβώτια με σκοπό την παράδοσή τους σε εγκαταστάσεις χωρών της κεντρικής Ευρώπης. Εξάλλου, οι λόγοι για τους οποίους τα απόβλητα αντί να αποτελέσουν αντικείμενο διαχείρισης στην Ελλάδα προτιμήθηκε να εξαχθούν στο εξωτερικό διαφέρει ανάλογα με το είδος των αποβλήτων. Ειδικότερα, για τα επικίνδυνα απόβλητα και κάποιες κατηγορίες μη επικίνδυνων αποβλήτων²⁶ ο κύριος λόγος εξαγωγής μέρους της ποσότητας που παρήχθη κατά την ελεγχόμενη περίοδο είναι η έλλειψη επαρκών και κατάλληλων υποδομών επεξεργασίας, ανακύκλωσης ή διάθεσης στην Ελλάδα. Αξίζει, όμως, να σημειωθεί ότι μολονότι η έλλειψη αυτή ίσχυε σε μεγάλο βαθμό και για τα βιομηχανικά απόβλητα, ορισμένα από αυτά δεν εξήχθησαν συνήθως μέσω διασυνοριακής μεταφοράς επειδή, είτε αποθηκεύτηκαν παράνομα (χωρίς να διαθέτουν σχετική άδεια) στις εγκαταστάσεις των βιομηχανιών που τα παρήγαγαν, είτε κατευθύνθηκαν επίσης παράνομα στους υφιστάμενους Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) ή διατέθηκαν ανεξέλεγκτα σε μη εγκεκριμένους Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ). Αντιθέτως, για τα αμιγώς μη επικίνδυνα απόβλητα ο βασικός λόγος εξαγωγής τους είναι οικονομικός, διότι είτε οι τιμές που δίνονται από ξένους αγοραστές είναι υψηλότερες σε σχέση με αυτές που δίνει η ελληνική αγορά είτε η πληρωμή για την αγορά των αποβλήτων γίνεται άμεσα από τον ξένο αγοραστή ακόμα και σε χαμηλότερη τιμή από αυτή που δίνουν οι Έλληνες, οι οποίοι όμως δεν δύνανται να αποπληρώσουν άμεσα το τίμημα. Περαιτέρω, η εισαγωγή επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων στην Ελλάδα οφείλεται κυρίως στην έλλειψη μονάδων επεξεργασίας και αξιοποίησης στις χώρες αποστολής, καθώς και στο γεγονός ότι η

²⁶ Πρόκειται κυρίως για μη επικίνδυνα απόβλητα ή μείγματα αποβλήτων του άρθρου 3 παρ. 3 του Καν. 1013/2006, που δύνανται να χαρακτηριστούν υπό προϋποθέσεις ως επικίνδυνα και διακινούνται με την τήρηση της διαδικασίας της προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης του Κεφαλαίου I του ανωτέρω Κανονισμού.

εισαγωγή των αποβλήτων αυτών από το εξωτερικό (κυρίως συσσωρευτών αυτοκινήτων και λιπαντικών ελαίων) συνιστά φτηνή πρώτη ύλη, η οποία μετά τις εργασίες επεξεργασίας και ανακύκλωσής τους μεγιστοποιεί το κέρδος των εγχώριων επιχειρήσεων αξιοποίησης, παραγωγής και μεταποίησης.

V. Υποδομές διάθεσης και αξιοποίησης αποβλήτων

Ο στόχος για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης και αξιοποίησης των αποβλήτων που παράγει η χώρα, ώστε αυτή να καταστεί αυτάρκης τουλάχιστον στον τομέα διάθεσης και επεξεργασίας των επικίνδυνων και μη επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων, όπως επιβάλλουν η Οδηγία Πλαίσιο 2006/12/EK²⁷ (ήδη Οδηγία 2008/98/EK, η οποία ισχύει από 12.12.2010) και οι διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 5 της ΥΑ 13588/725/2006 (ΦΕΚ 383 Β'), δεν έχει επιτευχθεί. Ειδικότερα, στην Ελλάδα λειτούργησαν κατά τα έτη 2008 - 2010 κατάλληλα αδειοδοτημένες ιδιωτικές μονάδες ανακύκλωσης και επεξεργασίας κυρίως μη επικίνδυνων αποβλήτων, ενώ, σε ό,τι αφορά στα επικίνδυνα απόβλητα, οι οικείες μονάδες δεν επαρκούσαν για την τελική διάθεση, επεξεργασία και αξιοποίηση όλων των ειδών επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται στη χώρα, καθόσον τη διετία 2008-2009²⁸ υπήρχαν εγκαταστάσεις κυρίως για την επεξεργασία και αξιοποίηση συγκεκριμένων ρευμάτων αποβλήτων που υπάγονται στο καθεστώς «εναλλακτικής διαχείρισης» (π.χ. μονάδες ανακύκλωσης αποβλήτων συσσωρευτών μολύβδου, αναγέννησης αποβλήτων λιπαντικών ελαίων, επεξεργασίας αποβλήτων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, διάλυσης οχημάτων τέλους κύκλου ζωής), καθώς και υποδομές εργασιών διάθεσης κυρίως νοσοκομειακών αποβλήτων. Συνοπτικά, οι εν λόγω μονάδες διάθεσης, αξιοποίησης και επεξεργασίας επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων, που λειτουργούσαν νόμιμα κατά ανωτέρω έτη, παρατίθενται στους κατωτέρω πίνακες:

²⁷ EE L 114/17.4/2006

²⁸ Για το έτος 2010 δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

α) Κατάλογος ελληνικών μονάδων διάθεσης (εργασίες D του Παραρτήματος III της ΚΥΑ 13588/725/2006, ΦΕΚ Β' 383) επικίνδυνων αποβλήτων²⁹

Επωνυμία	Αντικείμενο δραστηριότητας	Κωδικός δραστηριότητας	Μέγιστη παραγωγική δυνατότητα (σε τόνους)	Δυνατότητα διαχείρισης αποβλήτων αλλοδαπής προέλευσης
ΔΕΗ Α.Ε.	Διάθεση αμιάντου στο έδαφος	D1	-	Όχι
Αλουμίνιο της Ελλάδας Α.Ε.	Διάθεση βιομηχανιών αποβλήτων σε ειδικά σχεδιασμένους χώρους – κελιά	D5	-	Όχι
Αποτεφρωτήρας Α.Ε.	Αποτέφρωση νοσοκομειακών επικίνδυνων αποβλήτων	D5	-	Όχι
Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε.	Βιολογική και φυσικοχημική επεξεργασία αποβλήτων πετρελαίου	D8/D9	-	Όχι
Hellenic Environmental Center Α.Ε.	Φυσικοχημική επεξεργασία ορισμένων επικίνδυνων αποβλήτων	D9	-	Όχι

²⁹ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τις εκθέσεις των ετών 2008 και 2009 που απέστειλε το ΥΠΕΚΑ στη Γραμματεία της Συνθήκης της Βασιλείας, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 16 της Συνθήκης αυτής.

North Aegean Slops A.E.	Φυσικοχημική επεξεργασία ορισμένων επικίνδυνων αποβλήτων	D9	-	Όχι
Αποστείρωση A.E.	Φυσικοχημική επεξεργασία-αποστείρωση μολυσμένων νοσοκομειακών αποβλήτων	D9	-	Όχι
Hydroclave Hellas S.A.	Φυσικοχημική επεξεργασία-αποστείρωση μολυσματικών νοσοκομειακών αποβλήτων	D9	-	Όχι
Medical Waste S.A.	Φυσικοχημική επεξεργασία-αποστείρωση μολυσματικών νοσοκομειακών αποβλήτων	D9	-	Όχι
Sterimed A.E.	Φυσικοχημική επεξεργασία-αποστείρωση μολυσματικών νοσοκομειακών αποβλήτων	D9	-	Όχι
Ecoprime E.Π.Ε.	Φυσικοχημική επεξεργασία-	D9	-	Όχι

	αποστείρωση μολυσματικών νοσοκομειακών αποβλήτων			
--	---	--	--	--

β) Κατάλογος ελληνικών μονάδων αξιοποίησης (εργασίες R του Παραρτήματος IV της ΚΥΑ 13588/725/2006, ΦΕΚ Β' 383) επικίνδυνων αποβλήτων³⁰.

Επωνυμία	Αντικείμενο δραστηριότητας	Κωδικός δραστηριότητας	Μέγιστη παραγωγική δυνατότητα (σε τόνους)	Δυνατότητα διαχείρισης αποβλήτων αλλοδαπής προέλευσης
Polyeco A.E.	Ανάμιξη υγρών και στερεών αποβλήτων για την παραγωγή καυσίμου	R12	-	Όχι
Cyclon Hellas A.E.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Ναι
Viasfalt A.E.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
Μιχαήλ Σμιτζόγλου	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
Maviol	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων	R9	-	Όχι

³⁰ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από τις εκθέσεις των ετών 2008 και 2009 που απέστειλε το ΥΠΕΚΑ στη Γραμματεία της Συνθήκης της Βασιλείας, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 16 της Συνθήκης αυτής.

	λιπαντικών ελαίων			
Δέλτα Λειβαδάρος- Λιπαντικά Αχαΐας Α.Ε.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
BEKO Αφοι Καλούπη Ο.Ε.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
Green Oil Α.Ε.Β.Ε.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
DENVER Α.Ε.Β.Ε.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
ELDONS Α.Ε.Β.Ε.	Επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση αποβλήτων λιπαντικών ελαίων	R9	-	Όχι
Μαυρούλης Ι-Πριόβολος Γ. Α.Ε.Β.Ε.	Ανάκτηση /ανακύκλωση χρησιμοποιημένων μπαταριών μολύβδου	R4	-	Ναι
Χουμάς Ι. Α.Ε.Β.Ε.	Ανάκτηση /ανακύκλωση χρησιμοποιημένων μπαταριών μολύβδου	R4	-	Όχι
EVROS LEAD Α.Ε.	Ανάκτηση/ανακύκλωση χρησιμοποιημένων μπαταριών μολύβδου	R4	-	Όχι
ΑΜΕΚΟΝ	Ανάκτηση /ανακύκλωση χρησιμοποιημένων	R4	-	Όχι

A.E.	μπαταριών μολύβδου			
Hellenic Environmental Center A.E.	Αξιοποίηση ορισμένων επικίνδυνων αποβλήτων με εφαρμογή φυσικών μεθόδων επεξεργασίας	R12	-	Όχι
North Aegean Slops A.E.	Αξιοποίηση ορισμένων επικίνδυνων αποβλήτων με εφαρμογή φυσικών μεθόδων επεξεργασίας	R12	-	Όχι
Ελληνικά Πετρέλαια A.E.	Ανακύκλωση /ανάκτηση αποβλήτων πετρελαίου	R3	-	Όχι
ΓΚΙΝΗΣ	Ανακύκλωση /ανάκτηση αργύρου και ουσιών αργύρου	R4	-	Όχι
Ελευθέρογλου & Σία O.E.	Ανακύκλωση /ανάκτηση αργύρου και ουσιών αργύρου	R4	-	Όχι
ΒΟΓΔΑΝΟΣ	Ανακύκλωση /ανάκτηση οργανικών ουσιών - αντιψυκτικά υγρά	R3	-	Όχι
Τεχνική Προστασίας Περιβάλλοντος A.E.	Αξιοποίηση ορισμένων επικίνδυνων αποβλήτων με εφαρμογή φυσικών μεθόδων επεξεργασίας και με στόχο την παραγωγή εναλλακτικού υγρού καυσίμου	R12	-	Όχι
ΧΑΛΥΨ Δομικά Υλικά A.E.	Ανακύκλωση /ανάκτηση άλλων ανόργανων υλών	R5	-	Όχι

γ) Κατάλογος ελληνικών μονάδων αξιοποίησης (εργασίες R του Παραρτήματος IV της ΚΥΑ 13588/725/2006, ΦΕΚ Β΄ 383) μη επικίνδυνων αποβλήτων, που κατείχαν νόμιμη άδεια λειτουργίας κατά τα έτη 2008-2010³¹ (βλ. συνημμένο Παράρτημα Ι).

Όλες οι προαναφερόμενες στα ανωτέρω στοιχ. α, β και γ εγκαταστάσεις είναι ιδιωτικές εκτός της εταιρείας Αποτεφρωτήρας Α.Ε., η σχετική αδειοδότηση της οποίας έχει εκδοθεί στο όνομα του Ενιαίου Συνδέσμου Κοινοτήτων της Νομαρχίας Αττικής, που είναι δημόσιος φορέας (ν.π.δ.δ.), οι δε ποσότητες των αποβλήτων (επικίνδυνων και μη), που οι ανωτέρω εγκαταστάσεις διέθεσαν ή αξιοποίησαν συνολικά το έτος 2009³² σε σχέση με το σύνολο της εγχώριας παραγωγής, καταγράφονται στους κατωτέρω πίνακες³³.

Έτος 2009

Επικίνδυνα απόβλητα

		Ποσοστό % επί του συνόλου παραγόμενων επικίνδυνων αποβλήτων
Σύνολο παραγωγής	237.000 τόνοι ³⁴	-

³¹ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το μητρώο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη διαχείριση μη επικίνδυνων αποβλήτων, το οποίο τηρείται από το ΥΠΕΚΑ βάσει του άρθρου 13 παρ. 3 της ΚΥΑ 50910/2727/2003 (ΦΕΚ Β΄ 1909).

³² Για το έτος 2010 η διαδικασία συλλογής και επεξεργασίας των σχετικών στοιχείων δεν έχει ολοκληρωθεί και ως εκ τούτου δεν είναι ακόμα διαθέσιμα από τις ελεγχόμενες υπηρεσίες.

³³ Τα στοιχεία των πινάκων λήφθηκαν από το ερωτηματολόγιο που συμπλήρωσε και απέστειλε για την περίοδο 2007 -2009 το ΥΠΕΚΑ κατ' εφαρμογή της απόφασης της Ευρ. Επιτροπής 94/741 για την υποχρέωση παροχής πληροφόρησης από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. για τα ζητήματα που θεσπίζουν οι διατάξεις της Οδηγίας –Πλαίσιο 2006/12/ΕΚ., απεικονίζουν δε την κατάσταση, όσον αφορά στις ποσότητες διάθεσης και αξιοποίησης των παραγόμενων αποβλήτων, μόνο του τελευταίου έτους (2009). Ως εκ τούτου, πληροφόρηση για τα απόβλητα που διατέθηκαν ή αποτέλεσαν αντικείμενο αξιοποίησης κατά τα έτη 2007 και 2008 δεν υπάρχουν.

³⁴ Στη συνολική αυτή ποσότητα περιλαμβάνονται και τα μολυσματικά νοσοκομειακά απόβλητα.

Διάθεση	70.000 τόνοι	29,53%
Αξιοποίηση	143.900 τόνοι	60,72%
Διαχείριση εκτός των συνόρων της χώρας (διασυνοριακή μεταφορά)	23.100 τόνοι	9,75%

Μη επικίνδυνα βιομηχανικά απόβλητα

		Ποσοστό % επί του συνόλου των παραγόμενων επικίνδυνων αποβλήτων
Σύνολο παραγωγής	18.763.000 τόνοι ³⁵	-
Διάθεση	17.100.000 τόνοι	91,14%
Αξιοποίηση	1.511.000 τόνοι	8,05%
Διαχείριση εκτός των συνόρων της χώρας (διασυνοριακή μεταφορά)	152.000 τόνοι	0,81%

VI. Νομοθετικό πλαίσιο και αρμόδιες αρχές

Οι διατάξεις του Κανονισμού περιλαμβάνονται σε όλα τα εθνικά νομοθετήματα για τη διαχείριση αποβλήτων. Οι σχετικές διατάξεις που εκδόθηκαν πριν από αυτόν παραπέμπουν στον προγενέστερο Κανονισμό ΕΟΚ 259/1993 του Συμβουλίου της 1.2.1993 «Σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων

³⁵ Η συγκεκριμένη ποσότητα αφορά στο σύνολο της βιομηχανικά μη επικίνδυνα απόβλητα, καθόσον σ' αυτή δεν περιλαμβάνονται οι ποσότητες των ΑΣΑ (5.154.000 τόνοι) και των Αποβλήτων Εκσκαφών Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (6.827.766 τόνοι), που παρήχθησαν το έτος 2009.

στο εσωτερικό της Κοινότητας, καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους». Συγκεκριμένα αναφέρονται οι εξής ρυθμίσεις:

α) Το άρθρο 8 παρ. 6 της Η.Π. 50910/2727/2003 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Υγείας και Πρόνοιας, Γεωργίας και Εμπορικής Ναυτιλίας «Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης» (ΦΕΚ Β΄ 1909/22.12.2003).

β) Το άρθρο 7 παρ. Γ.1 της Η.Π. 13588/725/2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εμπορικής Ναυτιλίας «Μέτρα, όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 91/689/ΕΟΚ “για τα επικίνδυνα απόβλητα” του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1991. Αντικατάσταση της υπ’ αριθμ. 19396/1546/1997 κοινής υπουργικής απόφασης “Μέτρα και όροι για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων” (Β΄ 604)» (ΦΕΚ Β΄ 383/28.3.2006), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

γ) Το άρθρο 3 κεφ. 1.3 της Η.Π. 24944/1159/2006 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, «Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για τη Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. Β) της υπ’ αριθμ. 13588/725 κοινής υπουργικής απόφασης “Μέτρα όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων κ.λπ.” (Β΄ 383) και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 7 (παρ.1) της οδηγίας 91/156/ΕΚ του Συμβουλίου της 18^{ης} Μαρτίου 1991» (ΦΕΚ Β΄ 791/30.6.2006), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

δ) Το άρθρο 3 παρ. 1 εδ. ε και το άρθρο 4 Κεφ. 3 της 8668/2007 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, «Έγκριση Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ), σύμφωνα με το άρθρο 5 (παρ. Α) της υπ’ αριθμ. 13588/725 κοινής υπουργικής απόφασης “Μέτρα, όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων κ.λπ.” (Β΄ 383) και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 7 (παρ.1) της υπ’ αριθμ. 91/156/ΕΚ

οδηγίας του Συμβουλίου της 18^{ης} Μαρτίου 1991. Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 13588/725/2006 κοινής υπουργικής απόφασης “Μέτρα όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων κ.λπ.” (Β' 383) και της υπ' αριθμ. 24944/1159/2006 κοινής υπουργικής απόφασης “Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για τη Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων κ.λπ.” (Β' 791)» (ΦΕΚ Β' 287/2.3.2007).

ε) Το άρθρο 5 παρ. 4 της 22912/1117/2005 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Μέτρα και όροι για την πρόληψη και τον περιορισμό της ρύπανσης του περιβάλλοντος από την αποτέφρωση των αποβλήτων» (ΦΕΚ Β' 759/6.6.2005).

στ) Το άρθρο 8 της 41624/2057/Ε103 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Μέτρα, όροι και προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των οδηγιών 2006/66/ΕΚ “Σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και με την κατάργηση της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ” και “2008/103/ΕΚ για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/66/ΕΚ σχετικά με τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές και τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών όσο αφορά την τοποθέτηση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών στην αγορά”, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (ΦΕΚ Β' 1625/11.10.2010).

ζ) Το άρθρο 10 παρ. 6,7 του π.δ. 117/2004 «Μέτρα, όροι και προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των Οδηγιών 2002/95 “σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικίνδυνων ουσιών σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού” και 2002/96 “σχετικά με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού” του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιανουαρίου 2003» (ΦΕΚ Α' 82/5.3.2004).

Τέλος, εφαρμοστέες σε κάθε περίπτωση είναι και οι διατάξεις της Σύμβασης της Βασιλείας της 22.3.1989, η οποία κυρώθηκε με το ν. 2203/1994 «Κύρωση της Σύμβασης της Βασιλείας για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικίνδυνων

αποβλήτων και της επεξεργασίας τους» (ΦΕΚ Α΄ 158) και τέθηκε σε ισχύ στις 2.11.1994, σύμφωνα με την Ανακοίνωση Φ0546/44/ΑΣ581/Μ.4346 του Υπουργείου Εξωτερικών της 14^{ης} Νοεμβρίου 1994 (ΦΕΚ Α΄ 198). Ο ως άνω νόμος περί κυρώσεως της Σύμβασης τροποποιήθηκε πρόσφατα με το ν. 3835/2010 (ΦΕΚ Α΄ 43/16.3.2010).

Όλα τα ανωτέρω νομοθετήματα ενσωματώνουν διατάξεις του Κανονισμού, με ειδική αναφορά στις διαδικασίες αδειοδότησης των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο Κανονισμός δεν περιέχει κυρώσεις ή ποινές, η παραβίασή του διώκεται ποινικά και επιβάλλονται αστικές και διοικητικές κυρώσεις κατά οποιουδήποτε ρυπαίνει ή συμβάλλει στην πρόκληση ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 28 (περί των ποινικών κυρώσεων κατά παραβατών περιβαλλοντικών διατάξεων), 29 (περί της αστικής ευθύνης -ευθύνης σε αποζημίωση- των υπεύθυνων της ρύπανσης) και 30 (περί διοικητικών κυρώσεων) του ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (ΦΕΚ Α΄ 160/16.10.1986), στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 9 του ν. 2947/2001 (ΦΕΚ Α΄ 228), ως ισχύει. Έτσι, η παράνομη μεταφορά αποβλήτων, συνεπώς και η παράνομη διασυνοριακή μεταφορά τους, σχετίζεται με τον ως άνω νόμο, μέσω διαφόρων υπουργικών αποφάσεων που αναφέρονται, ως προς τις επιβαλλόμενες κυρώσεις, σε αυτόν (λευκός ποινικός νόμος), όπως π.χ. οι προαναφερόμενες ΚΥΑ Η.Π. 50910/2727/22.12.2003 για τη διαχείριση στερεών μη επικίνδυνων αποβλήτων (άρθρο 15), και Η.Π. 13588/725/2006 για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων (άρθρο 17), στις διατάξεις των οποίων προβλέπονται οι κυρώσεις του ν. 1650/1986, εις βάρος οποιουδήποτε γίνεται υπαίτιος παράβασης των διατάξεών τους, συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων περί τήρησης του Κανονισμού.

Οι Υπηρεσίες που έχουν οριστεί αρμόδιες, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού είναι οι εξής :

α) Η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού (ΔΠΣ) της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος (ΓΔΠ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ)³⁶.

β) Η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (ΕΥΕΠ) του ΥΠΕΚΑ³⁷.

³⁶ Σχετικά με τη διάρθρωση και τις αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού βλ. τις διατάξεις του άρθρου 2 του π.δ. 51/1988 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ Α΄ 19),

γ) Τα Τελωνεία και οι Τελωνειακοί Σταθμοί της χώρας, που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Τελωνείων του Υπουργείου Οικονομικών (ΥΠΟΙΚ).

δ) Η Διεύθυνση Τροχαίας της Ελληνικής Αστυνομίας.

ε) Το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ) του ΥΠΟΙΚ.

στ) Οι Υπηρεσίες Περιβάλλοντος των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των οικείων Περιφερειών

ζ) Οι Εισαγγελίες της χώρας, καθώς και τα Ποινικά και Διοικητικά Δικαστήρια.

VII. Έλεγχοι στις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων

Όπως προεκτέθηκε στο Κεφάλαιο I, με τον Κανονισμό προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών να διενεργούν α) επιθεωρήσεις και επιτόπιους ελέγχους, στις εγκαταστάσεις παραγωγής, αποθήκευσης, φόρτωσης για μεταφορά και παραλαβής μετά τη μεταφορά των αποβλήτων, που βρίσκονται στην επικράτειά τους και β) ελέγχους κατά τη μεταφορά. Στην Ελλάδα, από τα στοιχεία που ελήφθησαν κατά τον έλεγχο, προκύπτει ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες (ΔΠΣ και ΕΥΕΠ) πραγματοποίησαν το 2008 ελέγχους στις εγκαταστάσεις δύο μονάδων ανάκτησης αποβλήτων Λιπαντικών ελαίων και ανακύκλωσης μολύβδου στη Βιομηχανική Περιοχή Αβάντας στο Ν. Έβρου, ενώ τη διετία 2009 – 2010 διενήργησαν επιτόπιους ελέγχους σε ενδοκοινοτικές μεταφορές αποβλήτων στα σύνορα της χώρας με τη Βουλγαρία. Κατά τη διάρκεια των ελέγχων αυτών διαπιστώθηκαν 25 περιστατικά παράνομων διασυνοριακών μεταφορών³⁸, 8 από τα οποία αφορούσαν επικίνδυνα απόβλητα και τα υπόλοιπα μη επικίνδυνα απόβλητα. Στις περιπτώσεις παράνομης διακίνησης επικίνδυνων αποβλήτων, που διαπιστώθηκαν κατά τη μεταφορά, έγινε κατάσχεση του φορτίου ενώ στις λοιπές περιπτώσεις παράνομων μεταφορών μη επικίνδυνων αποβλήτων είτε απαγορεύτηκε η έξοδος των αποβλήτων από τη χώρα και οι υποθέσεις διερευνήθηκαν περαιτέρω από την ΕΥΕΠ, είτε τα εν λόγω απόβλητα παραδόθηκαν στις αρμόδιες βουλγαρικές αρχές προκειμένου να επιβληθούν στους υπεύθυνους τα ανάλογα πρόστιμα. Εκτός των

³⁷ Βλ. σχετικά τις διατάξεις των άρθρων 9 του ν. 2947/2001 (ΦΕΚ Α' 228), 1 επ. του π.δ. 165/2003 (ΦΕΚ Α' 137) και 6 του ν. 3818/2010 (ΦΕΚ Α' 17), καθώς και αυτές του άρθρου 3 του π.δ. 221/1998 (ΦΕΚ Α' 174), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ. 35/2009 (ΦΕΚ Α' 51).

³⁸ Οι συγκεκριμένες μεταφορές έγιναν χωρίς να τηρηθεί προηγουμένως η διαδικασία της γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης

ανωτέρω, αξίζει να σημειωθεί ότι η ΔΠΣ του ΥΠΕΚΑ αρνήθηκε το 2010 τη χορήγηση έγκρισης σε 2 αιτήματα διασυνοριακής μεταφοράς επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων (50 τόνων αμιάντου και 60 τόνων σκωρίας αλουμινίου που περιλάμβανε εξασθενές χρώμιο) στη Γερμανία και την Τουρκία αντίστοιχα, επειδή στην πρώτη περίπτωση εφαρμοζόταν η προβλεπόμενη στο άρθρο 11 παρ. 1 α) του Κανονισμού αρχή της εγγύτητας (υπήρχε κοντά η εγκατάσταση διάθεσης αμιάντου της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού, στην οποία μπορούσε το συγκεκριμένο φορτίο να διατεθεί ασφαλώς) και στη δεύτερη περίπτωση διατυπώθηκαν αντιρρήσεις από τις αρμόδιες τουρκικές αρχές, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 11 παρ. 1 β) του Κανονισμού, λόγω του ότι η εισαγωγή και διάθεση του συγκεκριμένου αποβλήτου απαγορευόταν από την περιβαλλοντική νομοθεσία της γειτονικής χώρας.

Στον πίνακα του Παραρτήματος II παρατίθενται λεπτομερώς οι παράνομες μεταφορές που εντόπισαν οι αρμόδιες υπηρεσίες κατά τους ελέγχους που πραγματοποίησαν κατά τα έτη 2008 - 2010³⁹. Από τον πίνακα αυτόν προκύπτει ότι η ποσότητα των επικίνδυνων αποβλήτων που εντοπίστηκε σε φορτία κατά την πραγματοποίηση παράνομων μεταφορών ανέρχεται σε 315,73 τόνους σε σύνολο 417,91 τόνων αποβλήτων, ήτοι σε ποσοστό 75,5% και ότι οι έλεγχοι αυτοί πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά κατά τη μεταφορά των φορτίων και στις εγκαταστάσεις παραγωγής των αποβλήτων πριν την έναρξη της μεταφοράς, ενώ περαιτέρω δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι έγιναν στοχευμένοι έλεγχοι ειδικά για τον εντοπισμό φορτίων αποβλήτων από τα Τελωνεία κατά τη διέλευσή τους από και προς τα σύνορα με τρίτες χώρες εκτός ΕΕ και ΕΟΧ.

³⁹ Τα στοιχεία που αφορούν στους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν το 2009 περιλαμβάνονται στο συμπληρωματικό ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος IX του Καν. 1013/2006, βάσει του οποίου το ΥΠΕΚΑ συνέταξε την έκθεσή του για το ίδιο έτος, σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 2 του ανωτέρω Κανονισμού, ενώ τα στοιχεία για τους ελέγχους που διενεργήθηκαν κατά τα έτη 2008 και 2010 αντλήθηκαν από τις οικείες ετήσιες εκθέσεις περαγμένων της ΕΥΕΠ και από συγκεντρωτικό πίνακα επιθεωρήσεων που συνέταξε η ΕΥΕΠ, και λήφθηκε από την ομάδα ελέγχου κατά τον επιτόπιο έλεγχο που πραγματοποίησε στα γραφεία της ανωτέρω υπηρεσίας.

VIII. Προβλεπόμενες κυρώσεις

Στην ελληνική έννομη τάξη δεν υφίσταται ενιαία νομοθετική ρύθμιση που να εισάγει ένα σύστημα κυρώσεων για την παραβίαση των διατάξεων του Κανονισμού. Όπως προαναφέρθηκε, στις περιπτώσεις αυτές, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις του ν. 1650/1986 για την προστασία του περιβάλλοντος, ο οποίος προβλέπει, στα άρθρα 28, 29 και 30 ποινικές, αστικές και διοικητικές κυρώσεις, αντιστοίχως, για την παράνομη μεταφορά αποβλήτων.⁴⁰ Ακόμη, σε βάρος των διαχειριστών συσκευασιών και άλλων προϊόντων που παραβαίνουν τις διατάξεις του ν. 2939/2001 «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 179), επιβάλλονται ποινικές, αστικές και διοικητικές κυρώσεις, σε συνδυασμό με την προμνησθείσα ΚΥΑ 41624/2057/Ε103/11.10.2010 «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών», δυνάμει του άρθρου 20 του ανωτέρω νόμου. Τέλος, όπως δηλώνεται από τα αρμόδια για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων ποινικά δικαστήρια, θα μπορούσαν να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 290 παρ. 1, 2 (περί διαταράξεως της ασφάλειας των συγκοινωνιών) και 291 παρ. 1,2,3 (περί διαταράξεως της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών) του Ποινικού Κώδικα⁴¹, όταν προκύπτει ή μπορεί να προκύψει εκ της παραβίασεως κοινός κίνδυνος για τον άνθρωπο ή και για ξένα πράγματα κατά τη μεταφορά (στην περίπτωση του άρθρου 291).

Οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 30 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3010/2002 (ΦΕΚ Α΄ 91/25.4.2002), συνίστανται κυρίως στην επιβολή προστίμου, κυμαινόμενου από 50 έως και 500.000 ευρώ⁴², ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης, τη

⁴⁰ Βλ. και τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ Α΄ 209), σχετικά με τις διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος

⁴¹ Ν. 1492/1950, όπως ισχύει.

⁴² Με το άρθρο όγδοο παρ. 6 του ν. 3621/2007 (ΦΕΚ Α΄ 279/20.12.2007) το ανώτατο όριο του επιβαλλόμενου προστίμου ορίσθηκε στο ποσό των 2.000.000 ευρώ. Σύμφωνα δε με το άρθρο 21 του ν. 4014/2011 (ΦΕΚ Α΄ 209/21.9.2011) που αντικατέστησε την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 1650/1986, ανεξαρτήτως των αστικών ή ποινικών ευθυνών των φυσικών ή νομικών προσώπων που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του ν.

συχνότητα, την υποτροπή, το ύψος υπέρβασης των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών και την παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων. Έτσι, για όλες τις υπηρεσίες περιβαλλοντικού ελέγχου, η απόφαση επιβολής προστίμου εκδίδεται από τον οικείο Νομάρχη, εφόσον το πρόστιμο ανέρχεται έως του ποσού των 60.000 ευρώ, από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, εφόσον το πρόστιμο κυμαίνεται από 60.000 έως 150.000 ευρώ και από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, εφόσον το πρόστιμο υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ⁴³. Επιπλέον, στο ίδιο ως άνω άρθρο προβλέπονται οι διοικητικές κυρώσεις της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας της επιχείρησης, έως ότου ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να αποτρέπεται πλέον η ρύπανση ή η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, καθώς και της οριστικής διακοπής λειτουργίας της, εάν η επιχείρηση ή η δραστηριότητα παραλείπει να συμμορφωθεί προς τα υποδεικνυόμενα μέτρα ή εάν η λήψη αποτελεσματικών μέτρων είναι ανέφικτη. Με την πράξη επιβολής της απαγόρευσης λειτουργίας μπορεί επιπλέον να προβλέπεται και πρόστιμο από 29 έως και 2.900 ευρώ για κάθε ημέρα παράβασης της απαγόρευσης. Τα εν λόγω μέτρα επιβάλλονται είτε από το Νομάρχη (πλέον Περιφερειάρχη) είτε από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ (πλέον ΥΠΕΚΑ) από κοινού με τον τυχόν συναρμόδιο Υπουργό, η δε είσπραξη των επιβληθέντων προστίμων ενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ⁴⁴. Για την ΕΥΕΠ, ειδικά, ισχύουν όσα ορίζονται στο άρθρο 9 παρ. Α.5 του προμνησθέντος ν. 2947/2001: «Σε περίπτωση που με την έκθεση της προηγούμενης παραγράφου διαπιστώνεται ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή άλλη παράβαση από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 30 του Ν.1650/1986 (ΦΕΚ 160 Α'), όπως εκάστοτε ισχύει, η Ε.Υ.Ε.Π. εισηγείται την επιβολή προστίμου, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης (...)». Η εισήγηση για την επιβολή προστίμου απευθύνεται στον οικείο Νομάρχη (πλέον Περιφερειάρχη), εφόσον το πρόστιμο ανέρχεται έως 58.694 ευρώ, στο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας (πλέον Αποκεντρωμένης Διοίκησης), εφόσον το πρόστιμο

1650/1986 ή των κατ' εξουσιοδότησή του εκδιδόμενων διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων ή αποφάσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή της Περιφέρειας, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο που μπορεί να κυμανθεί από 500 έως και 2.000.000 ευρώ.

⁴³ Μετά την αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 1650/1986, με το άρθρο 21 του ν. 4014/2011, το πρόστιμο επιβάλλεται από τον οικείο Περιφερειάρχη, εφόσον το ύψος του ανέρχεται έως και τις 200.000 ευρώ, από το Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εφόσον κυμαίνεται μεταξύ 200.000 και 500.000 ευρώ και από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, εφόσον υπερβαίνει τις 500.000 ευρώ.

⁴⁴ Ν.Δ. 356/1974 «Περί κώδικος εισπράξεως δημοσίων εσόδων» (ΦΕΚ Α' 90).

κυμαίνεται από 58.694 έως 146.735 ευρώ και στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ (πλέον ΥΠΕΚΑ), εφόσον το πρόστιμο υπερβαίνει τις 146.735 ευρώ⁴⁵.

Ως προς το ζήτημα των διαπιστωθεισών, κατά τα έτη 2008-2010 παραβάσεων του Κανονισμού που επισύρουν διοικητικές κυρώσεις με βάση την εθνική νομοθεσία, τα στοιχεία που παρέχονται από κάθε υπηρεσία διαφέρουν: Από τα στοιχεία που προσκομίζονται εκ μέρους της ΕΥΕΠ⁴⁶ προκύπτει ότι κατά τα έτη 2008 έως 2010 διαπιστώθηκαν συνολικά 27 παραβάσεις του Κανονισμού και συγκεκριμένα 2 παραβάσεις κατά το έτος 2008⁴⁷, 13 κατά το έτος 2009 και 12 το έτος 2010. Η ΔΠΣ του ΥΠΕΚΑ, πλην των ως άνω διαπιστώσεων της ΕΥΕΠ, στις οποίες παραπέμπει, αναφέρει ότι εντός του 2009: α) διαπιστώθηκε επιπλέον και μεταφορά μη επικίνδυνων αποβλήτων προς τη Βουλγαρία, για την οποία δεν είχε τηρηθεί προηγούμενη διαδικασία γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης και β) η αρμόδια αρχή της Γερμανίας ενημέρωσε την Υπηρεσία για 1 περιστατικό παραβίασης των όρων της άδειας που είχε χορηγηθεί για τη μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων. Επίσης εντός του 2010 η αρμόδια αρχή της Βουλγαρίας ενημέρωσε για 3 περιστατικά παράνομων μεταφορών αποβλήτων που διαπιστώθηκαν εντός του βουλγαρικού εδάφους στα σύνορα της Βουλγαρίας με την Ελλάδα και αφορούσαν σε μεταφορές μη επικίνδυνων αποβλήτων από την Ελλάδα είτε προς τη Βουλγαρία είτε προς τη Ρουμανία, χωρίς να έχει ακολουθηθεί η διαδικασία της προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 63 του Κανονισμού. Περαιτέρω, βάσει των στοιχείων που παρέχονται από τη Διεύθυνση Τροχαίας της Ελληνικής Αστυνομίας, κατά τα έτη 2008 – 2010, διαπιστώθηκαν συνολικά 52 παραβάσεις κατά τη μεταφορά αποβλήτων που επισύρουν διοικητικές κυρώσεις και, συγκεκριμένα, 13 για το έτος 2008, 7 για το έτος 2009 και 20 για το έτος 2010. Ωστόσο, στα ως άνω προσκομισθέντα έγγραφα της Τροχαίας δε διευκρινίζεται εάν οι

⁴⁵ Πλέον και μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4014/2011 (20.10.2011, ΦΕΚ Α' 209), οι εισηγήσεις της Ε.Υ.Ε.Π., αναφορικά με την επιβολή προστίμων, απευθύνονται στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ανεξαρτήτως του ύψους του επιβαλλόμενου προστίμου.

⁴⁶ Τα εν λόγω στοιχεία δεν αποτελούν περιεχόμενο έκθεσης αποστολείσας αρμοδίως προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁴⁷ Πρέπει να σημειωθεί ότι οι έλεγχοι αυτοί διενεργήθηκαν στις εγκαταστάσεις των μεταφορέων μετά την εισαγωγή των αποβλήτων στην Ελλάδα από τη Βουλγαρία, συνεπώς η κατά παράβαση των οικείων διατάξεων διασυνοριακή μεταφορά των αποβλήτων δεν απετράπη σε αρχικό στάδιο.

εν λόγω παραβάσεις διαπιστώθηκαν κατά τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων ή αφορούσαν σε μεταφορά εντός της ελληνικής επικράτειας.

Για τις παραβάσεις αυτές, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η ΕΥΕΠ, κατά το έτος 2008 εισηγήθηκε την επιβολή 2 προστίμων συνολικού ύψους 9.400 ευρώ, κατά το έτος 2009 για 2 περιπτώσεις παραβάσεων εισηγήθηκε πρόστιμα συνολικού ύψους 2.000 ευρώ, για άλλες 10 περιπτώσεις μη τήρησης της διαδικασίας της προηγούμενης γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης δεν επετράπη η έξοδος από την Ελλάδα, για 2 περιπτώσεις η υπόθεση διαβιβάστηκε στον αρμόδιο Εισαγγελέα προς διερεύνηση ποινικών ευθυνών και σε 1 περίπτωση κινήθηκε η αυτόφωρη διαδικασία από το Αστυνομικό Τμήμα Προμαχώνα, ενώ κατασχέθηκε το μεταφερόμενο φορτίο. Περαιτέρω, κατά το έτος 2010, για 8 περιπτώσεις μη τήρησης της διαδικασίας της γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης από κατόχους – μεταφορείς άλλης εθνικότητας επιβλήθηκε πρόστιμο από τις αρμόδιες βουλγαρικές αρχές και τα φορτία παραδόθηκαν στις αρχές της Βουλγαρίας, σε 1 παρόμοια περίπτωση κρατήθηκε το φορτίο και κινήθηκε επιπλέον ποινική διαδικασία από τις βουλγαρικές αρχές και σε 1 άλλη η ΕΥΕΠ εισηγήθηκε προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής την επιβολή προστίμου ύψους 25.200 ευρώ, το φορτίο επεστράφη στο εργοστάσιο της ελληνικής εταιρείας, το ΣΔΟΕ Κεντρικής Μακεδονίας επέβαλε κυρώσεις, ενώ η υπόθεση διαβιβάστηκε στον Εισαγγελέα προς διερεύνηση τυχόν ποινικών ευθυνών. Τέλος, για 2 άλλες περιπτώσεις παράβασης του κοινοτικού Κανονισμού κατά το έτος 2010, κινήθηκε η αυτόφωρη διαδικασία από το Αστυνομικό Τμήμα Προμαχώνα, ενώ το φορτίο κατασχέθηκε. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Τροχαίας, κατά το έτος 2008 επιβλήθηκαν 8 πρόστιμα συνολικού ύψους 14.500 ευρώ, κατά το έτος 2009 επιβλήθηκαν 4 πρόστιμα συνολικού ύψους 14.000 ευρώ, το 2010 επιβλήθηκαν 9 πρόστιμα συνολικού ύψους 39.700 ευρώ. Πλην όμως, όπως δηλώνεται από την ΕΥΕΠ, στις διαπιστωθείσες ως άνω περιπτώσεις επιβολής προστίμων αφενός τα αρμόδια όργανα των τέως Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων και των Περιφερειών δεν επέβαλαν ή μείωσαν σημαντικά τα πρόστιμα που εισηγήθηκε προς αυτούς η ΕΥΕΠ, αφετέρου δε, η αντίστοιχη οφειλή δε βεβαιώθηκε τελικώς, καθόσον ο σχετικός χρηματικός κατάλογος δεν απεστάλη ποτέ στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ). Σημειωτέον, επίσης, ότι τόσο η ΔΠΣ όσο και η ΕΥΕΠ δηλώνουν ότι δεν έχουν πληροφόρηση για τυχόν προσφυγές κατά των ως άνω επιβληθεισών διοικητικών

κυρώσεων, που αφορούν σε παραβάσεις του Κανονισμού, ενώπιον των αρμοδίων, εν προκειμένω, τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Ωστόσο, πρέπει συναφώς να τονισθεί ότι η πληροφόρηση των ως άνω φορέων είναι ελλιπής, δεδομένου ότι δεν υπάρχει θεσμοθετημένο πλαίσιο για την ενημέρωσή τους σχετικά με την πορεία των υποθέσεων επιβολής προστίμων για παράβαση των διατάξεων του Κανονισμού ή την κοινοποίηση σε αυτούς των δικαστικών αποφάσεων που δημοσιεύονται, ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις περιληφθείσες σε αυτές νομικές κρίσεις κατά τη διενέργεια παρόμοιων ελέγχων στο μέλλον. Τούτο δε, διότι η ΕΥΕΠ δεν είναι η εκδούσα την πράξη επιβολής του προστίμου αρχή, συνεπώς, η κοινοποίηση σε αυτήν ανήκει στη διακριτική ευχέρεια της Γραμματείας του κάθε Δικαστηρίου.

Όσον αφορά στην επιβολή ποινικών κυρώσεων και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, όλες οι περιπτώσεις βεβαίωσης παραβάσεων διαβιβάζονται στις κατά τόπους αρμόδιες εισαγγελικές αρχές, προκειμένου να αξιολογηθεί από τους Εισαγγελείς η ύπαρξη ποινικών ευθυνών και να ασκηθούν ποινικές διώξεις. Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση των υποθέσεων διαπραχθέντων αδικημάτων σε βαθμό πλημμελήματος είναι το Μονομελές Πλημμελειοδικείο, εκτός εάν η προβλεπόμενη ποινή έχει κατώτατο όριο φυλάκισης τουλάχιστον 1 έτους, οπότε αρμόδιο καθίσταται το Τριμελές Πλημμελειοδικείο. Για κακουργηματικές παραβάσεις αρμόδια είναι τα Τριμελή Εφετεία Κακουργημάτων. Οι ποινικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε όσους παραβαίνουν την περιβαλλοντική νομοθεσία και, κατά συνέπεια τον Κανονισμό, περιγράφονται αναλυτικά στο προαναφερθέν άρθρο 28 του ν. 1650/1986, συνιστάμενες σε φυλάκιση ή κάθειρξη έως 10 ετών, ανάλογα με τη βαρύτητα της πράξης⁴⁸, καθώς και σε χρηματική ποινή που επίσης ποικίλλει, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος που διαπράττεται⁴⁹. Εντούτοις, σημειώνεται ότι οι ανωτέρω γενικές διατάξεις περί ποινικών κυρώσεων δεν είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές συνθήκες της διασυνοριακής μεταφοράς⁵⁰, ως εκ τούτου αφενός

⁴⁸ Οι ποινές φυλάκισης που επιβάλλονται σε αυτές τις περιπτώσεις ξεκινούν από ένα (1) έτος, εφόσον όμως η πράξη της πρόκλησης ρύπανσης ή υποβάθμισης του περιβάλλοντος τελέστηκε από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι ενός έτους.

⁴⁹ Αξίζει να επισημανθεί ότι οι χρηματικές ποινές που προβλέπονται στο άρθρο 28 του ν. 1650/1986, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 7 του ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α' 24/13.2.2012), κυμαίνονται από 1.000 έως και 500.000 ευρώ, αναλόγως της σοβαρότητας της πράξης.

⁵⁰ Λ.χ. οι προβλεπόμενες ποινές δεν αυξάνονται ανάλογα με τους παρανόμως μεταφερόμενους τόνους αποβλήτων που καταγράφονται.

δυσχεραίνεται το έργο των εφαρμοστών του νόμου κατά την ερμηνεία τους και την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών της κάθε υπόθεσης σε αυτές και αφετέρου δεν είναι ικανές να αποθαρρύνουν μελλοντικούς παραβάτες των σχετικών κοινοτικών ρυθμίσεων. Επιπλέον, ο αποτρεπτικός και προληπτικός ρόλος της ποινής κατ' ουσίαν εξασθενεί και στις περιπτώσεις που παρουσιάζονται καθυστερήσεις στη λειτουργία και απονομή της ποινικής (και διοικητικής) δικαιοσύνης, δεδομένου ότι το μη επίκαιρο της επιβολής των προβλεπόμενων ποινών δεν συμβάλλει στην άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση παραβατικών συμπεριφορών, καθώς και στην πρόληψη αντίστοιχων μελλοντικών. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι ποινές συναρτώνται με την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, σε περιπτώσεις τυπικής παράβασης κατά τη μεταφορά, χωρίς παράλληλη ρύπανση ή επιβάρυνση του περιβάλλοντος, δεν προβλέπεται οποιοδήποτε πρόστιμο ή ποινή στις σχετικές διατάξεις. Στην πράξη, τόσο η ΕΥΕΠ όσο και η ΔΠΣ δηλώνουν ότι καμία από τις υποθέσεις που διαβίβασε η ΕΥΕΠ στις δικαστικές (εισαγγελικές) αρχές δεν έχουν τελεσιδικήσει, ενώ στις περιπτώσεις των παράνομων μεταφορών χρησιμοποιημένων συσσωρευτών, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα απόβλητα, ακολουθήθηκε η διαδικασία του αυτοφώρου για τους μεταφορείς, ισχύουν όμως και σε αυτήν την περίπτωση, τα ως άνω αναφερόμενα σχετικά με την έλλειψη επίσημης ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων δημόσιων φορέων και κοινοποίησης των κρίσιμων δικαστικών αποφάσεων. Επίσης, παρατηρείται ομοίως έλλειψη ενός επαρκούς συστήματος παρακολούθησης της επιβολής και της εκτέλεσης των επιβαλλόμενων ποινών από μία κεντρική υπηρεσία με σαφώς προσδιορισμένες αρμοδιότητες, ενώ και οι ίδιες οι δικαστικές αρχές επισημαίνουν την έλλειψη μηχανογραφικής καταγραφής των σχετικών δικαστικών αποφάσεων, με αποτέλεσμα να καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής η ενημέρωση των ενδιαφερόμενων δημόσιων φορέων και κοινοποίηση προς αυτούς όλων των κρίσιμων δικαστικών αποφάσεων.

ΙΧ. Αρμοδιότητες και καθήκοντα των υπηρεσιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού

Στην Ελλάδα, η ΔΠΣ αποτελεί την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κανονισμού, για τον έλεγχο των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων, τη διάθεση αυτών και εν γένει την εφαρμογή των διατάξεων του και της Σύμβασης της

Βασιλείας. Στη ΔΠΣ έχουν επίσης οριστεί και υπηρετούν οι ανταποκριτές, οι οποίοι, σύμφωνα με το άρθρο 54 του Κανονισμού, είναι υπεύθυνοι να συνεργάζονται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η ΔΠΣ παρακολουθεί τις διασυνοριακές μεταφορές επικινδύνων και μη επικινδύνων αποβλήτων και εκδίδει τις άδειες και τις σχετικές εγκρίσεις. Η έγκριση πραγματοποίησης μεταφοράς αποβλήτων δίδεται είτε από το Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων για τα μη επικίνδυνα απόβλητα είτε από το Γραφείο Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και άλλων προϊόντων της ΔΠΣ σε περίπτωση μεταφοράς επικινδύνων αποβλήτων (αποβλήτων λιπαντικών ελαίων, χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, άλλων επικίνδυνων αποβλήτων που προκύπτουν στο πλαίσιο των εργασιών της εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών).

Άμεσα εμπλεκόμενη αρχή στον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού είναι και η ΕΥΕΠ.⁵¹ Κύρια αρμοδιότητά της είναι ο έλεγχος και η παρακολούθηση της εν γένει εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και της τήρησης των όρων περιβαλλοντικής αδειοδότησης σε έργα και δραστηριότητες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος μπορούν, βάσει των οικείων διατάξεων, στο πλαίσιο των ελέγχων τους να διενεργούν αυτοψίες σε κάθε δημόσιο ή ιδιωτικό έργο ή δραστηριότητα που υπάγεται στις διατάξεις περί προστασίας περιβάλλοντος (άρα και σε δραστηριότητες που έχουν ως αντικείμενο τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων) και να προβαίνουν σε μετρήσεις, καθώς και στη συλλογή κάθε χρήσιμου κατά την κρίση τους στοιχείου. Επίσης, μπορούν για την εκπλήρωση του έργου τους να επισκέπτονται χωρίς ή κατόπιν προειδοποίησης τις υπηρεσίες ή φορείς όπου γίνεται ο έλεγχος, να μελετούν επιτόπου την εξεταζόμενη υπόθεση και να εξετάζουν πρόσωπα.⁵² Έχουν, ακόμη, δικαίωμα πρόσβασης στους φακέλους, συμπεριλαμβανομένων και των απορρήτων, εκτός αν πρόκειται για ζητήματα που ανάγονται στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής, την εθνική άμυνα και την κρατική ασφάλεια. Μετά από κάθε έλεγχο συντάσσεται έκθεση αυτοψίας από τον επιθεωρητή. Εφόσον διαπιστωθεί παράβαση της νομοθεσίας για τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων, συντάσσεται σχετική έκθεση ελέγχου που επιδίδεται στον

⁵¹ Η Υπηρεσία αυτή συστήθηκε και λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν. 2947/2001. Στη συνέχεια, με το άρθρο 6 του Ν.3818/2010 η Ε.Υ.Ε.Π. υπήχθη στην Ειδική Γραμματεία Επιθεώρησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Ε.Γ.Ε.Π.Ε.) του Υ.Π.Ε.Κ.Α.

⁵² Σύμφωνα με την παράγραφο 4α του άρθρου 5 του ν. 3074/ 2002.

παραβάτη, ο οποίος ταυτόχρονα καλείται σε απολογία. Μετά την υποβολή της απολογίας ή την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας που τάχθηκε για την υποβολή της, ο επιθεωρητής περιβάλλοντος συντάσσει αιτιολογημένη πράξη βεβαίωσης ή μη της παράβασης με εισήγηση για την επιβολή προστίμου. Αντίγραφο της πράξης βεβαίωσης της παράβασης αποστέλλεται στην αρχή που χορήγησε στον παραβάτη την άδεια κατασκευής ή λειτουργίας του έργου ή έναρξης της δραστηριότητας ή, κατά περίπτωση, την ανανέωση αυτών. Αντίγραφο της ίδιας πράξης διαβιβάζεται επίσης και στον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών για τη διερεύνηση τυχόν ποινικών ευθυνών. Για την επιβολή ή μη του σχετικού προστίμου αρμόδιος είναι ο αρμόδιος Περιφερειάρχης ή ο Υπουργός Περιβάλλοντος (βλ. κεφάλαιο VIII).

Περαιτέρω, για τον έλεγχο της διασυνοριακής μεταφοράς απορριμμάτων στα σύνορα της χώρας με τρίτες χώρες (εκτός ΕΕ) αρμόδιες είναι οι Κεντρικές Υπηρεσίες Τελωνείων και τα Τελωνεία του ΥΠΟΙΚ. Πιο συγκεκριμένα, σε κεντρικό επίπεδο, η 19^η Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών, και ειδικότερα το Α΄ Τμήμα Συντονισμού Τελωνειακών Διαδικασιών αυτής, είναι αρμόδια να παρακολουθεί, κατευθύνει και συντονίζει την εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας ως προς τις διαδικασίες, τη διακίνηση ταξιδιωτών και εμπορευμάτων⁵³. Επίσης μελετά, σχεδιάζει και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για την αποτελεσματικότερη άσκηση ελέγχων από τα κατά τόπους Τελωνεία. Εξάλλου, η 33^η Διεύθυνση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, και ειδικότερα το Τμήμα Ανάλυσης Κινδύνου αυτής, είναι αρμόδια για την παραλαβή, συσχετισμό, ταξινόμηση των πληροφοριών, μηνυμάτων, δελτίων έρευνας, εκθέσεων και δελτίων ελέγχου, στατιστικών και λοιπών στοιχείων, που περιέρχονται στη Διεύθυνση, για την αξιολόγηση, αξιοποίηση και γενικά επεξεργασία αυτών με βάση την ανάλυση κινδύνου, με στόχο την αποτελεσματικότερη πρόληψη και καταστολή του λαθρεμπορίου, της απάτης και παρατυπίας και γενικά των τελωνειακών παραβάσεων.

Περαιτέρω, τα Τελωνεία εισόδου και εξόδου της χώρας αποτελούν σημαντικό φορέα υλοποίησης του Κανονισμού, καθόσον εκεί ελέγχεται η ύπαρξη συνοδευτικού εγγράφου μεταφοράς. Σε περίπτωση σοβαρής υπόνοιας παράνομης μεταφοράς ή ανάγκης επαλήθευσης του εγγράφου μεταφοράς ως προς την αυθεντικότητα και την

⁵³ Σύμφωνα με το άρθρο 21 του π.δ. 284/1988, όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του π.δ. 13/2004.

ισχύ του, τα εμπλεκόμενα τελωνεία ενημερώνουν τη ΔΠΣ και δεσμεύουν το φορτίο έως ότου ληφθεί σχετική έγγραφη έγκριση για την τύχη της αποστολής από την εν λόγω αρχή.

Εξάλλου, κατά τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων για την ορθή εφαρμογή του Κανονισμού, ζητείται η συνδρομή της Ελληνικής Αστυνομίας και του ΣΔΟΕ του ΥΠΟΙΚ. Πιο συγκεκριμένα, στις περιπτώσεις ελέγχων στα σύνορα της χώρας εμπλέκονται άμεσα τα τοπικά Αστυνομικά Τμήματα, ενώ για την ακινητοποίηση οχημάτων στις εθνικές οδούς είναι απαραίτητη η συνεργασία με το αρμόδιο Τμήμα Τροχαίας.

Τέλος, οι Υπηρεσίες Περιβάλλοντος των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Περιφερειών ελέγχουν την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, καταρτίζουν και εγκρίνουν τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στο πλαίσιο του αντίστοιχου Εθνικού. Δύνανται, επίσης, να ελέγχουν εγκαταστάσεις ή αποθήκες από τις οποίες ξεκινούν ή στις οποίες καταλήγουν φορτία διασυνοριακώς μεταφερόμενων αποβλήτων.

X. Αποτελεσματικότητα εξουσιών και οργανωτικής δομής των υπηρεσιών

Οι εξουσίες που διαθέτουν οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσίες κρίνονται γενικά επαρκείς. Το νομικό πλαίσιο παρέχει κατ' αρχήν σαφή διάκριση των αρμοδιοτήτων, ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις δε διευκολύνει την αποτελεσματική άσκησή τους, με συνέπεια την ατελή εφαρμογή των προβλέψεων του Κανονισμού. Στο πλαίσιο αυτό, ο έλεγχος διαπίστωσε τα εξής:

α) Σε περιπτώσεις επιτόπιων ελέγχων οι επιθεωρητές περιβάλλοντος δεν έχουν προανακριτικά καθήκοντα, όπως την εξουσία να διενεργούν επιθεωρήσεις σε οχήματα εν κινήσει. Για το λόγο αυτό ζητούν τη συνδρομή των αστυνομικών αρχών, ως αρμοδίων για την ακινητοποίηση του οχήματος, προκειμένου οι επιθεωρητές να προβούν στο φυσικό έλεγχο του φορτίου. Η διαδικασία αυτή αποβαίνει στην πράξη χρονοβόρα και εξουδετερώνει το στοιχείο της ευελιξίας, που είναι απαραίτητο για την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού.

β) Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος, παρότι κατ' εξοχήν αρμόδιοι για τον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού, στερούνται της εξουσίας να επικοινωνούν απ' ευθείας με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών για ζητήματα εφαρμογής του, καθώς κάθε φορά απαιτείται και η εμπλοκή της ΔΠΣ, προκειμένου είτε να συλλέξει το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών είτε να ειδοποιήσει τις αρχές άλλων κρατών για δικές τους ενέργειες ή περαιτέρω συνεργασία.

γ) Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος δεν έχουν την αρμοδιότητα κατάσχεσης ή δέσμευσης του φορτίου των μη επικίνδυνων αποβλήτων. Και στην περίπτωση όμως που θα τους είχε παρασχεθεί τέτοια δυνατότητα, το οικείο νομοθετικό πλαίσιο δεν προβλέπει την περαιτέρω διάθεση των κατασχεμένων (π.χ. με πώληση, εκπλειστηριασμό κ.λπ.)⁵⁴.

δ) Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος, προκειμένου να εισέλθουν στις εγκαταστάσεις μιας επιχείρησης σε ώρες εκτός λειτουργίας, οφείλουν να ζητούν άδεια του εισαγγελέα. Επίσης, ο νόμος παρέχει στους επιθεωρητές δικαίωμα πρόσβασης στους φακέλους, συμπεριλαμβανομένων και των απορρήτων, πλην όμως συχνά στην πράξη πολλές φορές ο παραγωγός αρνείται να παράσχει πρόσβαση σε στοιχεία, επικαλούμενος λόγους βιομηχανικού απορρήτου. Ως εκ τούτου, απαιτείται γραπτή εντολή του εισαγγελέα, με την οποία διατάσσεται η προσκόμιση των σχετικών στοιχείων. Η διαδικασία αυτή έχει ως συνέπεια την καθυστέρηση του ελέγχου και την εξουδετέρωση του στοιχείου του αιφνιδιασμού.

ε) Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος υποστηρίζουν καθ' όλα τις υποθέσεις παραβάσεων των διατάξεων του Κανονισμού ενώπιον των δικαστηρίων. Συντάσσουν υπομνήματα για την αντίκρουση των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, που ασκούν οι παραβάτες μεταφορείς κατά των εκδιδόμενων εις βάρος τους πράξεων επιβολής προστίμων, εξετάζονται ως μάρτυρες στα ποινικά δικαστήρια και προετοιμάζουν το φάκελο σε υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Η διαδικασία αυτή εξαντλεί σημαντικό παραγωγικό χρόνο και δυναμικό.⁵⁵ Δεν

⁵⁴ Ως διοικητική πρακτική ακολουθείται η δέσμευση και ο ορισμός του μεταφορέα ως μεσεγγυούχου με εισαγγελική παραγγελία.

⁵⁵ Σύμφωνα με δηλώσεις στελεχών της Ε.Υ.Ε.Π. περίπου το 70% της εργασίας τους αναλώνεται στα ελεγκτικά και διοικητικά καθήκοντα και 30% στη νομική υποστήριξη ενώπιον των δικαστηρίων. Σημειωτέο ότι για τη νομική υποστήριξη του έργου της Ε.Υ.Ε.Π., ο ιδρυτικός της νόμος ορίζει ότι

παρέχεται καμία νομική υποστήριξη στους επιθεωρητές σε περίπτωση υποβολής μήνυσης ή αγωγής εναντίον τους στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους, ενώ δεν προβλέπεται ασφάλιση για τη νομική τους προστασία, με αποτέλεσμα να αναλαμβάνουν εξ ολοκλήρου τα έξοδα υπεράσπισής τους.

στ) Δεν έχουν οριστεί συγκεκριμένα Τελωνεία εισόδου και εξόδου των διασυνοριακώς μεταφερόμενων φορτίων αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 55 του Κανονισμού⁵⁶, τα οποία (Τελωνεία), ενόψει των προβλημάτων που προαναφέρθηκαν, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη οργάνωση της παρακολούθησης και του ελέγχου της διασυνοριακής μεταφοράς τους.

XI. Συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών

Οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσίες δεν έχουν καταφέρει να υιοθετήσουν και να θέσουν σε εφαρμογή ένα επαρκές πλαίσιο συνεργασίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν έχουν εκδοθεί σαφείς έγγραφες κατευθυντήριες οδηγίες ή ελεγκτικά εγχειρίδια, ερμηνευτικές εγκύκλιοι ή έγγραφα ορθής πρακτικής για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού, με εξαίρεση τον Οδηγό Τελωνειακού Ελέγχου που έχει εκδώσει η Σχολή Επιμόρφωσης Υπουργείου Οικονομικών (ΣΕΥΟ), στον οποίο περιλαμβάνεται εγχειρίδιο διενέργειας ελέγχων στη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων από τα Τελωνεία. Στην πράξη, η ΔΠΣ ενημερώνει την ΕΥΕΠ, το αρμόδιο Αστυνομικό Τμήμα ή και το Τελωνείο για κάθε περίπτωση παράνομης μεταφοράς αποβλήτων που διαπιστώνεται από αρμόδια αρχή άλλης χώρας κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 παρ. 1 του Κανονισμού και για την οποία η ΔΠΣ, ενεργώντας ως αρμόδια αρχή αποστολής, έχει δηλώσει ότι δεν είχε αντίρρηση να παραλάβει κατόπιν επιστροφής πίσω στην

μπορεί να προσλαμβάνονται δικηγόροι με σχέση εμμίσθου εντολής, οι οποίοι όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν προσληφθεί.

⁵⁶ Σύμφωνα με δηλώσεις στελεχών της 33^{ης} Δ/σης Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, τα Τελωνεία Αλεξανδρούπολης, 5^ο Πειραιά, Α' και Β' Θεσσαλονίκης, Λαυρίου και Ελευσίνας θα μπορούσαν να οριστούν ως τελωνεία εισόδου – εξόδου. Σχετ. και τα Δ19Α 5047395ΕΞ2010/ 15.11.2010, Δ19Α 500939ΕΞ2011/28-2-2011 Ε.Δ.Υ.Ο. και Δ19Α 5036205ΕΞ 2011/ 30.8.2011 έγγραφα της 19^{ης} Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών του ΥΠΟΙΚ προς τη ΔΠΣ.

Ελλάδα τα συγκεκριμένα απόβλητα. Η ΔΠΣ ενημερώνει εγγράφως τις εν λόγω αρχές προκειμένου είτε να διευκολύνουν τη διαδικασία επιστροφής των αποβλήτων στην Ελλάδα (πχ Αστυνομικά Τμήματα, Τελωνεία) είτε να διερευνήσουν περαιτέρω την υπόθεση και να επιβάλουν κυρώσεις (ΕΥΕΠ). Η ΔΠΣ κοινοποιεί, επίσης, τις άδειες διασυνοριακής μεταφοράς επικίνδυνων αποβλήτων, που εκδίδει, σε υπηρεσίες του Υπουργείου ΥΠΟΜΕΔΙ, του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (Διεύθυνση Λιμενικής Πολιτικής), του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (Λιμενικό Σώμα, Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, Διεύθυνση Τροχαίας) προς ενημέρωση και ενέργεια, πλην όμως, δεν ενημερώνει τους επιθεωρητές για το χρόνο της μεταφοράς, ώστε ο έλεγχος να είναι πιο συντονισμένος.⁵⁷ Τέλος, απαντά σε ερωτήματα προς διευκρίνιση από τα κατά τόπους Τελωνεία σχετικά με την πραγματοποίηση των διασυνοριακών μεταφορών.

Ο έλεγχος διαπίστωσε έλλειμμα συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών ή και ακόμα και οργανικών μονάδων ενταγμένων στο ίδιο Υπουργείο. Πιο συγκεκριμένα:

α) Η 19^η Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών του ΥΠΟΙΚ, που εποπτεύει τον διενεργούμενο από τα Τελωνεία έλεγχο, εκδίδοντας σχετικές οδηγίες και κατευθυντήριες εγκυκλίους, δεν έχει ακόμη καταφέρει να επικοινωνεί και να συντονιστεί στην πράξη επαρκώς με την 33^η Διεύθυνση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, η οποία χειρίζεται το επιχειρησιακό κομμάτι, συλλέγει δηλαδή τη σχετική πληροφόρηση και τη διαχέει ή την αξιοποιεί στην ανάλυση κινδύνου (risk analysis) για τη διενέργεια ελέγχων. Για παράδειγμα, η 33^η Διεύθυνση δεν κοινοποιεί την έκθεση πεπραγμένων της στη 19^η Διεύθυνση.

β) Η 33^η Διεύθυνση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ δεν έχει καθορίσει εκ των προτέρων κριτήρια ανάλυσης κινδύνου για την επιλογή δειγμάτων μεταφερόμενων αποβλήτων προς έλεγχο από τα Τελωνεία. Ως τέτοια κριτήρια χρησιμοποιούνται στην πράξη από τα Τελωνεία ο κωδικός εμπορεύματος (τάρικ), η

⁵⁷ Για τα επικίνδυνα απόβλητα, υπάρχει ειδοποίηση από τον παραλήπτη του φορτίου.

χώρα υψηλού κινδύνου, το καθεστώς (αν δηλαδή πρόκειται για εισαγωγή ή εξαγωγή), η αξία, καθώς και οι πληροφορίες μέσω του συστήματος RIF.⁵⁸

γ) Σημαντική διαρθρωτική αδυναμία του συστήματος ελέγχου αποτελεί το γεγονός ότι η κωδικοποίηση του εμπορεύματος - αποβλήτου που ακολουθεί το Ευρωπαϊκό Δασμολόγιο δεν είναι συμβατή με την κωδικοποίηση του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων⁵⁹. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα ο κωδικός που αναγράφεται για την ταυτότητα του εμπορεύματος στο έγγραφο της διασάφησης για το Τελωνείο να μην αντιστοιχεί στον κωδικό αποβλήτου που αναφέρεται από το μεταφορέα στο έγγραφο μεταφοράς και εγκρίνεται με την οικεία πράξη συγκατάθεσης από τη ΔΠΣ.⁶⁰ Δεν αναφέρεται κανένα στοιχείο για το αν και τι είδους απόβλητο μεταφέρεται (π.χ. γίνεται γενική αναφορά σε μεταχειρισμένα ανταλλακτικά). Στο Ευρωπαϊκό Δασμολόγιο υπάρχουν ελάχιστοι κωδικοί που να δηλώνουν ακριβώς το είδος του αποβλήτου. Οι κωδικοί συνδυασμένης ονοματολογίας δε συσχετίζονται με τον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων.⁶¹ Πάντως, η εναρμόνιση είναι δυσχερής, δεδομένου ότι το Τελωνειακό Δασμολόγιο βασίζεται στη σύνθεση των προϊόντων, ενώ ο Ευρωπαϊκός Κατάλογος Αποβλήτων έχει καταρτιστεί με βάση τη χρήση των προϊόντων. Λόγου χάρη, ένα αυτοκίνητο αποτελεί εμπόρευμα, αλλά και απόβλητο που προορίζεται για ανακύκλωση, και στις δύο όμως αυτές περιπτώσεις αναγράφεται

⁵⁸ Risk Information Form. Από την συνάντηση με στελέχη της 33^{ης} Διεύθυνσης προέκυψε ότι καθολικοί έλεγχοι γίνονται μόνο σε περιπτώσεις που υπάρχουν εμπιστευτικές πληροφορίες. Κατά τα λοιπά στα τελωνεία γίνεται αποκλειστικά έλεγχος εγγράφων. Μόνο σε ποσοστό 5% έως 8% γίνεται φυσικός έλεγχος στο φορτίο. Το Risk Information Form (RIF) αποτελεί ένα απλό και εύκολο στη χρήση διοικητικό έντυπο που μπορεί να ανταλλάσσεται τάχιστα απευθείας μεταξύ των τελωνείων των κρατών μελών της ΕΕ. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά για την υποστήριξη της ανάλυσης κινδύνου (risk analysis) στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Ένα παράδειγμα της χρήσης του RIF είναι η διάδοση από την Επιτροπή σε όλα τα κέντρα ανάλυσης κινδύνου των κρατών μελών, πληροφοριών σχετικά με τα μέτρα προστασίας που αφορούσαν στη γρίπη των πτηνών.

⁵⁹ Κατάλογος αποβλήτων σύμφωνα με το Παράρτημα της απόφασης 2000/532/EK, όπως έχει τροποποιηθεί με τις Αποφάσεις 2001/118/EK, 2001/119/EK και 2001/573/EK της Επιτροπής Ε.Κ.

⁶⁰ Σύμφωνα με δήλωση στελεχών της 33^{ης} Διεύθυνσης ελέγχου τελωνείων επίκειται η λειτουργία ηλεκτρονικής διασάφησης, όπου θα υπάρχει διασύνδεση όλων των περιορισμών (αδειών, εγκρίσεων, απαγορεύσεων).

⁶¹ Π.χ. στο έγγραφο διασάφησης αναφέρεται η ένδειξη «ηλεκτρολογικό υλικό», πλην όμως δε φαίνεται αν πρόκειται για απόβλητο (για διάθεση ή αξιοποίηση) ή για εμπόρευμα. Επίσης μπορεί να αναφέρεται η ένδειξη «μπαταρίες» χωρίς όμως να είναι δυνατό να διακριβωθεί εάν είναι απλώς εμπόρευμα ή απόβλητο.

ο κωδικός που αντιστοιχεί σε «αυτοκίνητο» αδιακρίτως.⁶² Με τον τρόπο αυτό τα αρμόδια Τελωνεία εξαρτώνται από την καλή πίστη του οικείου μεταφορέα, καθόσον δεν υπάρχει τρόπος να αναγνωριστεί ότι πρόκειται για απόβλητο, αν δεν δηλώσει σχετικό κωδικό. Με δεδομένη την ανωτέρω περιγραφείσα ασυμβατότητα είναι ανέφικτη η εξαγωγή αξιόπιστων στατιστικών δεδομένων όσον αφορά στον αριθμό των διενεργούμενων από τα τελωνεία ελέγχων ειδικά σε φορτία διασυνοριακώς μεταφερόμενων αποβλήτων και στα αποτελέσματά τους, εξαιτίας και του ότι οι φυσικοί έλεγχοι που διεξάγουν ετησίως τα τελωνεία αφορούν μόνο στο 5% έως 8% των εκτελωνιζόμενων εμπορευμάτων.

δ) Το 2007, με πρωτοβουλία της ΔΠΣ⁶³ προτάθηκε προς την Γενική Διεύθυνση Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, το τότε Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής (Υ.Ε.Ν.Α.Ν.Π.) και την ΕΥΕΠ, η συγκρότηση επιτροπής με αντικείμενο τον συντονισμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε θέματα ελέγχου διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων και ειδικότερα τον ορισμό υπευθύνων για τον έλεγχο των μεταφορών αυτών⁶⁴ και τη σύνταξη εγκυκλίου για το συντονισμό και την εναρμόνιση των ελεγκτικών διαδικασιών στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού, ορίζοντας ταυτόχρονα τους εκπροσώπους της στην εν λόγω επιτροπή. Πλην όμως, δεδομένης της μικρής ανταπόκρισης των υπηρεσιών, η επιτροπή αυτή δεν συγκροτήθηκε ποτέ. Στο ίδιο πλαίσιο, στις 4.9.2008 πραγματοποιήθηκε συνάντηση στην ΕΥΕΠ, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι της ΔΠΣ, της ΕΥΕΠ, του ΥΕΝΑΝΠ, του Γενικού Χημείου του Κράτους και της 19^{ης} Διεύθυνσης Τελωνειακών Διαδικασιών του ΥΠΟΙΚ, με αντικείμενο την αποσαφήνιση θεμάτων σχετικών με την εφαρμογή του Κανονισμού και τη διαμόρφωση ενός πλαισίου συνεργασίας. Σε συνέχεια της ανωτέρω συνάντησης, η

⁶² Σύμφωνα με δήλωση των υπαλλήλων της 33^{ης} Διεύθυνσης έχουν συσταθεί 3 ομάδες εργασίας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή με αντικείμενο την ομογενοποίηση των κωδικών. Για τα πεπραγμένα των ομάδων αυτών έχουν συνταχθεί δύο εκθέσεις προς τη Γενική Γραμματεία Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων. Η έκθεση της 2^{ης} ομάδας εργασίας με αριθμό Δ17Α 5043654ΕΞ2011/20.10.2010 και η έκθεση της 3^{ης} ομάδας εργασίας με αριθμό πρωτ. Δ17Α 5055121ΕΞ2011/30.12.2010 αφορούν την κωδικοποίηση χημικών προϊόντων – κατάταξη αποβλήτων. Από 02-04-2012, έχει τεθεί σε πλήρη παραγωγική λειτουργία το νέο Πληροφοριακό Σύστημα Τελωνείων (ICISnet), το οποίο αναγνωρίζει όλα τα ψηφία του δασμολογικού κωδικού και συνεπώς αναγνωρίζει συγκεκριμένο προϊόν και όχι μόνο την γενική κατηγορία προϊόντος.

⁶³ Βλ. το 172512/4265/2.10.2007 σχετικό έγγραφό της.

⁶⁴ Άρθρο 50 Καν. 1013/2006.

ΔΠΣ σε συνεργασία με την ΕΥΕΠ διαμόρφωσαν ένα κοινό διοικητικό έγγραφο, την «έκθεση αυτοψίας» για τη διενέργεια ελέγχων διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων. Εντούτοις, η εν λόγω «έκθεση αυτοψίας» ουδέποτε κοινοποιήθηκε από τη 19^η Διεύθυνση Τελωνειακών Διαδικασιών του ΥΠΟΙΚ στα Τελωνεία, και, ως εκ τούτου, ουδέποτε χρησιμοποιήθηκε από τα Τελωνεία ή από την 33^η Διεύθυνση Ελέγχου Τελωνείων.

ε) Η ΔΠΣ, ως κατεξοχήν αρμόδια για τον έλεγχο των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων αρχή, δεν έχει καταφέρει να αναλάβει συντονιστικό ρόλο με στόχο την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων Κανονισμού. Τούτο οφείλεται εν μέρει στο ότι η ΕΥΕΠ υπάγεται οργανικά απευθείας στον Υπουργό ΠΕΚΑ⁶⁵ και, ως εκ τούτου είναι ιεραρχικά ανώτερη σε σχέση με την ΔΠΣ, σύμφωνα με το Οργανόγραμμα του ΥΠΕΚΑ.

XII. Χρηματοδότηση, χρόνος, εξοπλισμός και γνώσεις των αρμοδίων υπηρεσιών

Ειδική χρηματοδότηση των αρμοδίων για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσιών δεν υπήρξε κατά το χρονικό διάστημα αναφοράς του ελέγχου. Ως εκ τούτου, οι πιστώσεις που διατέθηκαν στις υπηρεσίες αυτές από τον κρατικό προϋπολογισμό προορίζονταν γενικά για την άσκηση όλων εν γένει των αρμοδιοτήτων τους και όχι ειδικά για την άσκηση των προβλεπόμενων στον Κανονισμό αρμοδιοτήτων, με συνέπεια τη μη επάρκειά τους. Ενδεικτικά αναφέρεται η σημαντική καθυστέρηση στην πληρωμή των πιστοποιημένων εργαστηρίων⁶⁶, στα οποία ανατίθεται η ανάλυση των δειγμάτων στερεών αποβλήτων που λαμβάνονται από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ κατά τους σχετικούς ελέγχους, με συνέπεια την απροθυμία συνεργασίας των οικείων εργαστηρίων, η μη κάλυψη όλων των οδοιπορικών εξόδων των επιθεωρητών της ΕΥΕΠ, όταν αυτοί διενεργούν σχετικούς

⁶⁵ Άρθρο 9 του Ν. 2947/2001

⁶⁶ Όπως μας δήλωσαν στελέχη της Ε.Υ.Ε.Π. συχνά το δείγμα αποστέλλεται σε ιδιωτικά εργαστήρια. Όμως ο ελεγχόμενος πολλές φορές είναι και πελάτης του εργαστηρίου αυτού, οπότε ακόμη και σε πιστοποιημένα εργαστήρια να υπάρχει πρόβλημα αξιοπιστίας των αναλύσεων.

ελέγχους σε απόσταση μέχρι και 120 χιλιομέτρων από την έδρα τους, καθώς και η μη αγορά εξειδικευμένου εξοπλισμού απαραίτητου για τους ελέγχους της ΕΥΕΠ, λόγω υψηλού κόστους.

Το αρμόδιο προσωπικό της ΔΠΣ διαθέτει υψηλή επιστημονική εξειδίκευση στην περιβαλλοντική πολιτική και στην εφαρμογή του Κανονισμού, καθώς αποτελείται από 1 πτυχιούχο μηχανικό περιβάλλοντος και 4 πτυχιούχους χημικούς μηχανικούς (3 από τους οποίους είναι απόφοιτοι της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης), οι οποίοι κατέχουν σχετικά με το περιβάλλον και τη στατιστική μεταπτυχιακά διπλώματα και διαθέτουν εμπειρία 30, 7, 6, 2 και 5 ετών αντίστοιχα στα καθήκοντά τους, εκπροσωπούν δε την Ελλάδα στο δίκτυο των ανταποκριτών των κρατών μελών της ΕΕ για την εφαρμογή του Κανονισμού και επομένως έχουν συμμετοχή στις ετήσιες συναντήσεις τους αλλά και πρόσβαση στο Help Desk και στις κατευθυντήριες οδηγίες (guidelines) του δικτύου για την εφαρμογή του Κανονισμού. Κατά δήλωση δε των στελεχών της ΔΠΣ, το εν λόγω προσωπικό δεν επαρκεί για την άσκηση των σχετικών με την εφαρμογή του Κανονισμού αρμοδιοτήτων της, δεδομένου και του φόρτου εργασίας της. Συνεπεία δε της εν λόγω έλλειψης προσωπικού, η προθεσμία των 3 ημερών, εντός των οποίων η ΔΠΣ οφείλει να κοινοποιεί την αιτούμενη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων δεν τηρείται (συνήθως απαιτούνται 5 έως 7 ημέρες για την αποστολή των εγγράφων κοινοποίησης στις αρμόδιες υπηρεσίες των χωρών προορισμού). Περαιτέρω, λόγω της έλλειψης επαρκούς προσωπικού και γενικότερα του φόρτου εργασίας στη ΔΠΣ διαπιστώθηκαν καθυστερήσεις και στην επεξεργασία των στοιχείων που είναι αναγκαία για τη σύνταξη των προβλεπόμενων στο άρθρο 51 παρ. 1 και 2 του Καν. 1013/2006 και στο άρθρο 13 παρ.3 της Συνθήκης της Βασιλείας εκθέσεων προς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στη Γραμματεία της Σύμβασης της Βασιλείας αντίστοιχα, με αποτέλεσμα οι εκθέσεις αυτές, για μεν τα έτη 2008, 2009 να έχουν υποβληθεί καθυστερημένα, ήτοι 9 και 5 μήνες αντίστοιχα μετά την παρέλευση των προθεσμιών που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις, για δε το έτος 2010 να μην έχει ακόμα αποσταλεί στα ανωτέρω όργανα, αν και τούτο θα έπρεπε να είχε γίνει μέχρι τις 31.12.2011. Τέλος λόγω της ως άνω έλλειψης επαρκούς προσωπικού, η ΔΠΣ, αν και οφείλει, δε διενεργεί ελέγχους και έχει κατ' ουσίαν εκχωρήσει το έργο αυτό στην ΕΥΕΠ και στα Τελωνεία,

Η ΕΥΕΠ διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό για την άσκηση περιβαλλοντικών ελέγχων εν γένει, αλλά και ειδικότερα για τη διενέργεια ελέγχων που αφορούν στην τήρηση των διατάξεων του Κανονισμού, καθώς στελεχώνεται από 35 επιθεωρητές περιβάλλοντος πτυχιούχους πανεπιστημιακών σχολών θετικής κατεύθυνσης και κατόχους σχετικών με το περιβάλλον μεταπτυχιακών διπλωμάτων ειδίκευσης με εμπειρία τουλάχιστον 5 ετών στους περιβαλλοντικούς ελέγχους, οι οποίοι μάλιστα ανταλλάσσουν σχετικές εμπειρίες με συναδέλφους τους σε άλλα κράτη μέσω των δράσεων της IMPEL ⁶⁷, ενώ παρακολούθησαν και τα σεμινάρια για την εφαρμογή του Κανονισμού που διοργάνωσε η ίδια η ΕΥΕΠ τα έτη 2008 και 2009. Ωστόσο, όπως δηλώνουν στελέχη της ΕΥΕΠ, δεδομένου και του φόρτου εργασίας της, καθώς είναι αρμόδια για το σύνολο των περιβαλλοντικών ελέγχων σε όλη την επικράτεια, το προσωπικό της δεν επαρκεί για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της που σχετίζονται με τον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού, ενώ περαιτέρω δεν καταρτίζεται χωριστό πρόγραμμα ελέγχων ειδικά για την εφαρμογή του Κανονισμού. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι το προσωπικό που υπηρετεί στην ΕΥΕΠ υπηρετεί με απόσπαση, ενώ οργανικά ανήκει σε άλλη υπηρεσία του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Η απόσπαση διαρκεί μέχρι 3 έτη και μπορεί να παρατείνεται έως 2 φορές για ίσο χρονικό διάστημα. Πλην όμως με τη συμπλήρωση συνολικού χρόνου απόσπασης 9 ετών οι υπάλληλοι επανέρχονται στην υπηρεσία από την οποία έχουν αποσπαστεί.⁶⁸, με αποτέλεσμα αφενός να μην υφίσταται στην υπηρεσία ένας μόνιμος κορμός έμπειρων επιθεωρητών, αφετέρου δε να μην υπάρχει κίνητρο για αποδοτικότερη εργασία από την πλευρά τους.

Το προσωπικό της 19^{ης} Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών, της 33^{ης} Δ/σης Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ και των Τελωνείων που ασχολείται αφενός με τον προγραμματισμό του ελέγχου (19^η και 33^η Δ/ση) και αφετέρου με τον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού (Τελωνεία) δεν εξειδικεύεται σε θέματα ελέγχου εφαρμογής του τελευταίου, με εξαίρεση όσους υπαλλήλους της 33^{ης} Δ/σης Ελέγχου Τελωνείων συμμετείχαν στην παγκόσμια άσκηση «ΔΗΜΗΤΡΑ Ι» για τη

⁶⁷ European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law

⁶⁸ Άρθρο τρίτο Ν.3831/2010 (ΦΕΚ Α 34/25.2.2010).

διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων, που έλαβε χώρα το 2009⁶⁹, καθώς και όσους υπαλλήλους των Τελωνείων παρακολούθησαν σχετικό σεμινάριο που διοργάνωσε το 5^ο Τελωνείο του Πειραιά. Συνέπεια αυτών ήταν η μη κατάρτιση προγράμματος εκ μέρους της 19^{ης} Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών και της 33^{ης} Δ/σης Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, ειδικά για τον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού και η αποσπασματική και εμπειρική διενέργεια των σχετικών ελέγχων σε φορτία αποβλήτων εκ μέρους του προσωπικού των Τελωνείων, το οποίο, δεδομένης της έλλειψης εξειδίκευσης, ζητούσε τη συνδρομή της ΔΠΣ στους σχετικούς ελέγχους, η οποία όμως δινόταν άμεσα τηλεφωνικώς μόνο όταν ο εκάστοτε έλεγχος διενεργείτο εργάσιμη ημέρα και εντός του ωραρίου λειτουργίας της ΔΠΣ (πρωινές ώρες), ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις εγγράφως και εντός 5 εργασίμων ημερών.

Η ΔΠΣ δεν διαθέτει όλα τα απαραίτητα μέσα για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού. Πιο συγκεκριμένα, το προσωπικό της έχει μεν πρόσβαση στο Help Desk και στις κατευθυντήριες οδηγίες (guidelines) του δικτύου των ανταποκριτών των κρατών μελών της ΕΕ για την εφαρμογή του Κανονισμού, δεν διαθέτει όμως ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα στο οποίο να καταχωρούνται όλα τα στοιχεία και οι πληροφορίες που έχουν σχέση με τις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων από και προς την Ελλάδα, καθώς το Εθνικό Δίκτυο Πληροφοριών Περιβάλλοντος δεν έχει ολοκληρωθεί και δεν τροφοδοτείται με πληροφορίες, ούτε έχει τη δυνατότητα online επικοινωνίας με τις λοιπές υπηρεσίες που ασκούν έλεγχο ορθής εφαρμογής του Κανονισμού με αποτέλεσμα την έλλειψη συντονισμού της ΔΠΣ με τις εν λόγω αρχές και τελικά την αδυναμία επίκαιρης διασταύρωσης κατά τους σχετικούς ελέγχους των στοιχείων των δηλωμένων προς μεταφορά αποβλήτων.

Η ΕΥΕΠ από την πλευρά της, δεν διαθέτει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την άσκηση των ελέγχων που είναι αρμόδια να διενεργεί κατ' εφαρμογή του Κανονισμού. Πιο συγκεκριμένα, διαθέτει εξοπλισμό για τη φωτογράφιση και τη λήψη

⁶⁹ Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης επιχείρησης εντοπίστηκε στο τελωνείο του Πειραιά φορτίο με 75 μεγάλες σακούλες με πλαστικά απορρίμματα 47.470 κιλών σε πλοίο με σημαία Hong Kong και προορισμό την Κίνα. Η πλευρά της Κίνας ζήτησε στοιχεία για τον εντοπισμό του εν λόγω πλοίου τα οποία εστάλησαν από την ελληνική τελωνειακή διοίκηση στα πλαίσια της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των συμμετεχόντων τελωνείων στην επιχείρηση και της συνεργασίας για τον εντοπισμό της διακίνησης επικίνδυνων αποβλήτων.

δειγμάτων των φυσικώς ελεγχόμενων φορτίων αποβλήτων, καθώς και εξοπλισμό για την επί τόπου χημική ανάλυση των υγρών αποβλήτων, αλλά και λογισμικό με αλγόριθμο για τον υπολογισμό των προς επιβολή σχετικών προστίμων, όχι όμως και εξοπλισμό για τον εντοπισμό της ραδιενέργειας ή μετάλλων ή για τη χημική ανάλυση των στερεών αποβλήτων, με συνέπεια να είναι εξαιρετικά χρονοβόρα η διαδικασία εξαγωγής αποτελεσμάτων των σχετικών ελέγχων, καθώς τα σχετικά δείγματα αποστέλλονται για ανάλυση είτε σε Πανεπιστήμια είτε στο Γενικό Χημείο του Κράτους είτε στην Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας⁷⁰.

Η 19^η Δ/νση Τελωνειακών Διαδικασιών και η 33^η Δ/νση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ δεν διαθέτουν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους σχετικά με τον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού, καθώς στο ηλεκτρονικό σύστημα διασύνδεσής τους με τα Τελωνεία δεν καταγράφεται ολόκληρος ο κωδικός των σχετικών προϊόντων αλλά μόνο τα 4 πρώτα ψηφία του, με συνέπεια να φαίνεται μόνο η κατηγορία του προϊόντος και όχι το είδος του κι επομένως να είναι αδύνατο να προσδιοριστεί από τις ανωτέρω Δ/νσεις αν το είδος αυτό αφορά σε απόβλητα που μεταφέρονται διασυνοριακά, ώστε να διαταχθεί ενδεχομένως σχετικός έλεγχος.

Τα Τελωνεία, τέλος, δεν διαθέτουν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους που αφορούν στον έλεγχο της εφαρμογής του Κανονισμού, καθώς στερούνται ειδικού εξοπλισμού για την ανάλυση των διασυνοριακώς μεταφερόμενων φορτίων αποβλήτων ορισμένα δε και ειδικών χώρων για τον έλεγχο των σχετικών φορτίων και τη φύλαξή τους μετά από τυχόν κατάσχεσή τους, με πρακτική συνέπεια αφενός η διενέργεια των σχετικών ελέγχων να είναι περιορισμένη και εμπειρική, αφετέρου να είναι συχνά απαραίτητη η συνδρομή της Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας ή του Ελληνικού Στρατού, προκειμένου να καταστραφούν επικίνδυνα απόβλητα.

⁷⁰ Όπως μας δήλωσαν στελέχη της Ε.Υ.Ε.Π. συχνά το δείγμα αποστέλλεται σε ιδιωτικά εργαστήρια. Όμως ο ελεγχόμενος πολλές φορές είναι και πελάτης του εργαστηρίου αυτού, οπότε ακόμη και σε πιστοποιημένα εργαστήρια να υπάρχει πρόβλημα αξιοπιστίας των αναλύσεων.

XIII. Στρατηγική των αρμοδίων υπηρεσιών και εφαρμογή της

Οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσίες δεν έχουν καταρτίσει κάποια συγκεκριμένη στρατηγική για την εφαρμογή του Κανονισμού, με εξαίρεση τη διαμόρφωση της προαναφερόμενης έκθεσης αυτοψίας για τη διενέργεια ελέγχων διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων, την οποία η ΕΥΕΠ έχει ενσωματώσει και χρησιμοποιεί κατά τη διενέργεια των σχετικών ελέγχων της⁷¹. Εξάλλου δεν έχουν εκδοθεί κατευθυντήριες οδηγίες προκειμένου να προσδιοριστούν σαφέστερα οι κυριότεροι όροι του Κανονισμού, όπως «απόβλητα», «καταστροφή», «ανάκτηση».

Ωστόσο, οι επιθεωρητές της ΕΥΕΠ μπορούν να χρησιμοποιούν τα πρότυπα-εγχειρίδια που εκδόθηκαν το 2006 αναφορικά με την εν γένει διενέργεια περιβαλλοντικών ελέγχων και όχι ειδικά τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων και είναι διαθέσιμα στο ηλεκτρονικό δίκτυο της IMPEL. Επιπλέον, η ΕΥΕΠ έχει συντάξει ενημερωτικό σημείωμα με τίτλο «Περιβαλλοντικές Επιθεωρήσεις στη Διασυνοριακή Μεταφορά Αποβλήτων»⁷², το οποίο όμως δεν συνιστά ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο οδηγιών και ενεργειών που πρέπει να τηρείται από τους επιθεωρητές κατά τους έλεγχους που διενεργούν στις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων. Για το λόγο αυτό η ΕΥΕΠ έχει ξεκινήσει τη σύνταξη εγχειριδίου ελέγχου όσον αφορά ειδικά στη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων, βασισμένη στο αντίστοιχο εγχειρίδιο των ελεγκτικών αρχών της Ολλανδίας, η οποία ωστόσο δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Περαιτέρω, η ΕΥΕΠ έχει συμπεριλάβει στον ετήσιο προγραμματισμό της την πραγματοποίηση ελέγχων για την εφαρμογή του Κανονισμού, που από το τέλος μάλιστα του 2010 έχει συμπεριληφθεί στον ετήσιο καθορισμό στόχων της ως βασική προτεραιότητα⁷³. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιεί ελέγχους για την εφαρμογή του κανονισμού: (α) στο σημείο προέλευσης των αποβλήτων, (β) στον προορισμό των αποβλήτων (στις περιπτώσεις εισαγωγών), (γ) στα σύνορα της Ελλάδας με κράτη μέλη της Ε.Ε. και (δ) κατά τη μεταφορά των αποβλήτων. Περαιτέρω, τηρεί

⁷¹ Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι η «έκθεση αυτοψίας» χρησιμοποιήθηκε από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ κατά το έτος 2010 σε ελέγχους φορτίων αποβλήτων στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

⁷² Περιέχει πεδία «Α. Ποιος διενεργεί τους ελέγχους, Β. Που ελέγχουμε, Γ. Τι ελέγχουμε και Δ. Πιθανά σενάρια στα οποία περιγράφονται οι διαδικασίες ελέγχου για τις εναλλακτικές μορφές διακίνησης Δ1. Εισαγωγή αποβλήτων στην Ελλάδα, Δ2. Εξαγωγή αποβλήτων από την Ελλάδα και Δ3. Ειδικές περιπτώσεις διασυνοριακής μεταφοράς».

⁷³ Βλ. έντυπο «Λειτουργία της ΕΥΕΠ – Στόχοι 2011», που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2011.

συγκεντρωτικά αρχεία σχετικά με τους ελέγχους αυτούς βάσει των ειδικότερων στοιχείων τους (Αποστολέας, Μεταφορέας, Παραλήπτης, Τόπος, Ημερομηνία, Απόβλητο, Ποσότητα, Μεταφορικό Μέσο, Παράβαση, Πρόστιμο, Άλλες Κυρώσεις), με τον τρόπο δε αυτό αποτυπώνει και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των πραγματοποιηθέντων ελέγχων. Στην ετήσια έκθεσή της με τίτλο «Συνοπτική παρουσίαση του έργου της ΕΥΕΠ» αναφέρονται ο αριθμός των ελέγχων που πραγματοποιεί και τα πρόστιμα που εισηγείται ανά κύρια δραστηριότητα, υποκατηγορία δραστηριότητας και τομέα. Ωστόσο οι έλεγχοι για την εφαρμογή του Κανονισμού δεν αποτυπώνονται στην ως άνω ετήσια έκθεση αυτοτελώς αλλά περιλαμβάνονται στους ελέγχους της υποκατηγορίας «Μονάδες διαχείρισης απορριμμάτων-αποβλήτων»⁷⁴. Με βάση την εμπειρία που αποκτήθηκε από τους ανωτέρω ελέγχους κατέστη δυνατή η κατάρτιση εγχειριδίου μεθοδολογίας, εντούτοις ο συνολικός αριθμός των ελέγχων κρίνεται μικρός και οφείλεται εν μέρει αφενός στην έλλειψη προσωπικού και αφετέρου στο ότι μέχρι πρόσφατα οι έλεγχοι της διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων δεν αποτελούσαν υψηλή προτεραιότητα για την ΕΥΕΠ.

Επιπλέον, αναφορικά με τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Τελωνεία, οι αρμόδιοι υπάλληλοι δεν έχουν πρόσβαση στο δίκτυο των Επιθεωρητών, ούτε χρησιμοποιούν την προαναφερόμενη έκθεση αυτοψίας. Άλλωστε, αυτά έχουν αρμοδιότητα να διαπιστώνουν μόνο τελωνειακές παραβάσεις και να επιβάλλουν πρόστιμα αποκλειστικά για την παραβίαση μόνο της τελωνειακής και όχι της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

XIV. Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με άλλα κράτη και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η ΔΠΣ συνεργάζεται με τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών-μελών α) κατά τη διαδικασία γραπτής κοινοποίησης και συγκατάθεσης για τις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων, β) με τη συμμετοχή υπαλλήλων της στην Επιτροπή ανταποκριτών του άρθρου 57 του Κανονισμού, που είναι αρμόδια να επιλύει ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του Κανονισμού, γ) διά της χρήσης από τους υπαλλήλους της του συνδέσμου (LINK) για συχνές ερωτήσεις της

⁷⁴ Βλ. Συνοπτική παρουσίαση του έργου της ΕΥΕΠ για το έτος 2010.

ιστοσελίδας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής <http://ec.europa.eu/environement/waste/shipments/index.htm>, απ' όπου όλες οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών μπορούν να λαμβάνουν πληροφορίες για τον τρόπο αντιμετώπισης συγκεκριμένων περιπτώσεων διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων εκ μέρους των αρχών άλλων κρατών μελών, δ) με επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των ανταποκριτών της με τους ανταποκριτές άλλων κρατών μελών ή με την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παροχή και ανταλλαγή πληροφοριών και απόψεων που αφορούν στην εφαρμογή του Κανονισμού⁷⁵.

Περαιτέρω, η ΔΠΣ και η ΕΥΕΠ συμμετείχαν στη δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί διαχείρισης αποβλήτων με τίτλο "Twinning Project BG/07/1B/EN/02". Πιο συγκεκριμένα, υπάλληλος της ΔΠΣ συμμετείχε σε σεμινάριο με θέμα τις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων, το οποίο διοργανώθηκε στη Σόφια με τη συμμετοχή εκπροσώπων τόσο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και της Βουλγαρίας, της Σερβίας, της Ρουμανίας, της ΠΓΔΜ, της Τουρκίας, της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Σλοβενίας. Στο πλαίσιο επίσης της ανωτέρω δράσης και με σκοπό τη βελτίωση της σχετικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας πραγματοποιήθηκαν κοινοί επιτόπιοι έλεγχοι σε μεταφερόμενα φορτία αποβλήτων στα σύνορα των δύο χωρών με συνδρομή μάλιστα εκπροσώπων του Αυστριακού Υπουργείου Περιβάλλοντος⁷⁶. Μετά την ολοκλήρωση των ως άνω ελέγχων και την επεξεργασία των συμπερασμάτων τους, κυρίως αναφορικά με τους κινδύνους που εγκυμονεί η παράνομη διακίνηση των αποβλήτων, υπήρξε ανταλλαγή απόψεων για τα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές. Ωστόσο, οι εν λόγω διακρατικές συνεργασίες ούτε είναι μόνιμες ούτε εντάσσονται στο πλαίσιο ενός γενικότερου σχεδιασμού⁷⁷.

⁷⁵ Η ΔΠΣ στο 131509/5672/7.10.2011 έγγραφό της επισημαίνει τη συνεχή και διαρκή ανταλλαγή πληροφοριών με αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών και με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού. Επισημαίνεται επίσης ότι η ανταλλαγή πληροφοριών και η διακρατική συνεργασία (κυρίως με τρίτες χώρες) πραγματοποιείται και μέσω της καθημερινής πρακτικής, αφού συχνά διαβιβάζονται αιτήματα διασυνοριακής μεταφοράς φορτίων αποβλήτων, τα οποία ενίοτε απορρίπτονται, κυρίως λόγω ελλειπών συμβάσεων (κοινοποιούντων με παραγωγούς).

⁷⁶ Βλ. και το 640/9-9-2011 έγγραφο της ΕΥΕΠ

⁷⁷ Πάντως, σε ανακοίνωση του Γραφείου Τύπου του τότε ΥΠΕΧΩΔΕ τις 30.01.2008 επισημαίνεται η επιδίωξη για πιο στενή σχετική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η 19^η Δ/νση Τελωνειακών Διαδικασιών και η 33^η Δ/νση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, καθώς και τα Τελωνεία, δεν έχουν αναπτύξει ιδιαίτερες διακρατικές συνεργασίες για την εφαρμογή του Κανονισμού. Εξαίρεση αποτελεί η προαναφερθείσα συμμετοχή της 33^{ης} Δ/νσης Ελέγχου Τελωνείων στην Παγκόσμια Δράση "ΔΗΜΗΤΡΑ Ι", που πραγματοποιήθηκε το έτος 2009 και είχε ως αντικείμενο τις διασυνοριακές μεταφορές αποβλήτων και γενικότερα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Οι πληροφορίες που ανταλλάσσονται μέσω των διακρατικών συνεργασιών συμβάλλουν στην καλύτερη διεύθυνση των ζητημάτων που ανακύπτουν από την εφαρμογή του Κανονισμού. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της λειτουργίας της επιτροπής ανταποκριτών, εκδίδονται κάθε χρόνο κατευθυντήριες οδηγίες (guidelines), οι οποίες αφορούν κυρίως τις διαδικασίες κοινοποίησης, την κατάταξη των αποβλήτων, καθώς και τεχνικά και πρακτικά ζητήματα που είναι χρήσιμα για τους κοινοποιούντες. Οι ανταποκριτές δε της ΔΠΣ θέτουν κυρίως ζητήματα μεθοδολογίας ελέγχου, πλην όμως τα συμπεράσματά τους δεν έχουν καταγραφεί ή ενσωματωθεί σε κάποιο εγχειρίδιο ελέγχου, ενώ μέχρι σήμερα η ΔΠΣ δεν έχει εκδώσει, βάσει των πληροφοριών της από το δίκτυο των ανταποκριτών, κάποια σχετική εγκύκλιο, παρά περιορίζεται στην έκδοση σχετικών ανακοινώσεων στον ιστότοπό της. Περαιτέρω, η ανταλλαγή πληροφοριών που γίνεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω του συνδέσμου της ιστοσελίδας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αφορούν σε ζητήματα τεχνικού χαρακτήρα ή ζητήματα ταυτοποίησης των αποβλήτων με τους οικείους κωδικούς, βοηθά στην επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν.

XV. Εμπόδια και παράγοντες που συνέβαλαν στην μη αποτελεσματική εφαρμογή του Κανονισμού

Κατά την περίοδο αναφοράς του ελέγχου, οι αρμόδιες για την εφαρμογή του Κανονισμού υπηρεσίες αντιμετώπισαν, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, προβλήματα, τα οποία εμπόδισαν τη σωστή και αποτελεσματική άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων τους. Τα προβλήματα αυτά είναι τα εξής :

α) Η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου που να καθορίζει τις αρμοδιότητες των αρμοδίων ελεγκτικών αρχών (ΕΥΕΠ, Τελωνεία, Αστυνομικά Τμήματα) ειδικά για την εφαρμογή του Κανονισμού.

β) Η έλλειψη ειδικού νομοθετικού πλαισίου ποινών για τις παραβάσεις του Κανονισμού, προσαρμοσμένου δηλαδή ειδικά στις πράξεις και παραλείψεις που σχετίζονται με τη διασυνοριακή μεταφορά αποβλήτων.

γ) Η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου που να υποχρεώνει τις διοικητικές και δικαστικές αρχές, που είναι αρμόδιες για την επιβολή των σχετικών διοικητικών και ποινικών κυρώσεων, να ενημερώνουν τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές (ΕΥΕΠ, Τελωνεία, Αστυνομικά Τμήματα) για την πορεία των σχετικών υποθέσεων, τις σχετικές αποφάσεις τους και την εκτέλεσή τους.

δ) Η έλλειψη συντονισμού και η περιορισμένη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών, η οποία, μεταξύ άλλων, οδήγησε σε αποτυχία συγκρότησης επιτροπής συντονισμού και συνεργασίας για την εφαρμογή του Κανονισμού αποτελούμενης από εκπροσώπους τους.

ε) Η έλλειψη κατευθυντήριων οδηγιών και αναλυτικών εγχειριδίων για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού στην Ελλάδα.

στ) Η έλλειψη προγραμματισμού και χρηματοδότησης ειδικά για την άσκηση των σχετικών με την εφαρμογή του Κανονισμού αρμοδιοτήτων τους.

ζ) Η έλλειψη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, διασυνδεδεμένου με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες (ΔΠΣ και ΕΥΕΠ του ΥΠΕΚΑ, 19^η Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών και 33^η Δ/ση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, Τελωνεία), καθώς και πληροφοριακού συστήματος που να συνδέει την 19^η Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών και την 33^η Δ/ση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ με τα Τελωνεία και περαιτέρω να εμφανίζει το σύνολο των ψηφίων του κωδικού του διασυνοριακώς μεταφερόμενου προϊόντος, ώστε αυτές να είναι σε θέση να διαγνώσουν αν πρόκειται για απόβλητο.

η) Η έλλειψη help desk εκ μέρους της ΔΠΣ που να λειτουργεί όλες τις ημέρες της εβδομάδας σε 24ώρη βάση, ειδικά για την υποβοήθηση των ελέγχων των Τελωνείων στα διασυνοριακώς μεταφερόμενα φορτία αποβλήτων.

θ) Η έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων για τη συνολική ποσότητα αποβλήτων που παράγεται στη χώρα, καθώς και για τις πραγματικές ποσότητες αποβλήτων που τελικά εισάγονται και εξάγονται σ' αυτήν.

ι) Η αδυναμία διασταυρωτικού ελέγχου των στοιχείων και πληροφοριών που λαμβάνουν οι αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες και σχετίζονται με τη διασυνοριακή μεταφορά φορτίων αποβλήτων.

ια) Ο μη καθορισμός συγκεκριμένων και, επομένως, εξειδικευμένων Τελωνείων εσόδου και εξόδου από την Ελλάδα για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των διασυνοριακώς μεταφερόμενων αποβλήτων.

ιβ) Η έλλειψη προσωπικού στη ΔΠΣ και στη ΕΥΕΠ που να ασχολείται αποκλειστικά με την εφαρμογή του Κανονισμού και η έλλειψη εξειδικευμένου στην εφαρμογή του Κανονισμού προσωπικού στην 19^η Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών και στη 33^Η Δ/ση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, καθώς και στα Τελωνεία.

ιγ) Η έλλειψη επαρκούς θεσμικού πλαισίου και μεθοδολογίας για το νομικό και πρακτικό χειρισμό των παράνομων φορτίων αποβλήτων που εντοπίστηκαν από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ και τα Τελωνεία.

ιδ) Οι ελλείψεις σε εξειδικευμένο εξοπλισμό και μέσα τόσο στην ΕΥΕΠ όσο και στα Τελωνεία για τον εντοπισμό και έλεγχο των διασυνοριακώς μεταφερόμενων φορτίων αποβλήτων, καθώς και η έλλειψη κατάλληλων χώρων για την ασφαλή προσωρινή αποθήκευσή τους σε περίπτωση που απαιτείται η προσωρινή δέσμευση ή κατάσχεσή τους.

ιε) Η ανυπαρξία εναρμόνισης των κωδικών εμπορευμάτων του κοινοτικού δασμολογίου με τους αντίστοιχους κωδικούς αποβλήτων του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων.

ιστ) Η έλλειψη ανεξαρτησίας, επαρκών προανακριτικών αρμοδιοτήτων (διακοπή μεταφοράς, οπλοφορία, κατάσχεση των παράνομων φορτίων αποβλήτων), πρόσβασης σε καλυπτόμενα από το βιομηχανικό απόρρητο στοιχεία των αποβλήτων από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ, καθώς και νομικής υποστήριξης του έργου τους σε περίπτωση υποβολής μηνύσεων από τους ελεγχόμενους.

Αντιθέτω, οι παράγοντες που συνέβαλαν στην αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού από τις αρμόδιες υπηρεσίες ήταν κυρίως:

α) Η εξειδίκευση στην εφαρμογή και στον έλεγχο εφαρμογής του Κανονισμού του αρμοδίου προσωπικού της ΔΠΣ και της ΕΥΕΠ.

β) Η πολύ καλή συνεργασία του προσωπικού της ΔΠΣ και της ΕΥΕΠ με τους ομολόγους τους στα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ τόσο κατά τη διαδικασία έγκρισης των διασυνοριακών μεταφορών αποβλήτων όσο και κατά τους κοινούς σχετικούς ελέγχους που διεξήγαγαν.

γ) Η λειτουργία στη ΔΠΣ, έστω και μόνο κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες της εβδομάδας, γραφείου υποστήριξης (Help Desk) για την εφαρμογή του Κανονισμού και την υποβοήθηση των διενεργούμενων από τα Τελωνεία ελέγχων στα φορτία των διασυνοριακώς μεταφερόμενων αποβλήτων.

δ) Η συνδιαμόρφωση από όλες τις αρμόδιες αρχές και χρησιμοποίηση από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ κατά τους ελέγχους διασυνοριακώς μεταφερόμενων φορτίων αποβλήτων της «Έκθεσης Αυτοψίας για τη διενέργεια ελέγχων διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων».

XVI. Συστάσεις

Για την αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων η Ομάδα Ελέγχου συστήνει προς τη νομοθετική λειτουργία και τις αρμόδιες υπηρεσίες:

α) Τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου που να καθορίζει σαφώς τις αρμοδιότητες των αρμοδίων ελεγκτικών αρχών (ΕΥΕΠ, Τελωνεία, Αστυνομικά Τμήματα) ειδικά για την εφαρμογή του Κανονισμού.

β) Τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου ποινών ειδικά για τις παραβάσεις του Κανονισμού.

γ) Τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου που να υποχρεώνει τις αρμόδιες για την επιβολή των σχετικών διοικητικών και ποινικών κυρώσεων διοικητικές και δικαστικές αρχές να ενημερώνουν τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές (ΕΥΕΠ, Τελωνεία, Αστυνομικά

Τμήματα) για την πορεία των σχετικών υποθέσεων, τις σχετικές αποφάσεις τους και την εκτέλεσή τους.

δ) Συντονισμό και μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών, πρωτίστως διά της συγκρότησης μικτής επιτροπής συντονισμού και συνεργασίας αποτελούμενης από εκπροσώπους τους για το στρατηγικό σχεδιασμό και την επίλυση ζητημάτων που αφορούν στην εφαρμογή του Κανονισμού,.

ε) Την έκδοση λεπτομερών κατευθυντήριων οδηγιών και εγχειριδίων ελέγχου.

στ) Την κατάρτιση προγράμματος ελέγχου με θέσπιση ετήσιων στόχων και τη χρηματοδότηση των αρμοδίων υπηρεσιών ειδικά για την άσκηση των ελέγχων που σχετίζονται με την εφαρμογή του Κανονισμού.

ζ) Την ανάπτυξη ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος, διασυνδεδεμένου με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες (ΔΠΣ και ΕΥΕΠ του ΥΠΕΚΑ, 19^H Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών και 33^H Δ/ση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, Τελωνεία) για την εφαρμογή του Κανονισμού, καθώς και πληροφοριακού συστήματος που να συνδέει την 19^H Δ/ση Τελωνειακών Διαδικασιών και την 33^H Δ/ση Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ με τα Τελωνεία και να εμφανίζει το σύνολο των ψηφίων του κωδικού του διασυνοριακώς μεταφερόμενου προϊόντος, ώστε αυτές να είναι σε θέση να διαγνώσουν αν πρόκειται για απόβλητο.

η) Την ανάπτυξη help desk εκ μέρους της ΔΠΣ που να λειτουργεί όλες τις ημέρες της εβδομάδας σε 24ώρη βάση, ειδικά για την υποβοήθηση των ελέγχων των Τελωνείων στα διασυνοριακώς μεταφερόμενα φορτία αποβλήτων.

θ) Την ανάπτυξη σε επίπεδο περιφέρειας και σε κεντρικό επίπεδο (ΥΠΕΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ) αξιόπιστων βάσεων δεδομένων συνδεδεμένων on line με τις εγκαταστάσεις παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων και καταγραφή σε πραγματικό χρόνο ποιοτικά και ποσοτικά των αποβλήτων που παράγονται.

ι) Τη Διαμόρφωση σε επίπεδο περιφέρειας και δήμων συστημάτων περιοδικών ελέγχων διαχείρισης αποβλήτων για κάθε παραγωγό.

ια) Την άμεση καταγραφή μικρών παραγωγών επικίνδυνων αποβλήτων και δημιουργία μητρώου μεγάλων και μικρών παραγωγών επικίνδυνων αποβλήτων για την καλύτερη παρακολούθησή τους.

ιβ) Τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη, μέσω του Εθνικού και των Περιφερειακών Σχεδιασμών Διαχείρισης Αποβλήτων, κατάλληλων υποδομών ασφαλούς διάθεσης και αξιοποίησης για το σύνολο των παραγόμενων στην Ελλάδα βιομηχανικών αποβλήτων, με σκοπό η χώρα να καταστεί μεσοπρόθεσμα αυτάρκης στον τομέα αυτό και να ελαχιστοποιηθεί η ανάγκη μεταφοράς τους σε μονάδες του εξωτερικού ή ανεξέλεγκτης διάθεσής τους στο εσωτερικό.

ιγ) Την ανάπτυξη λογισμικού για το διασταυρωτικό έλεγχο των στοιχείων και πληροφοριών που λαμβάνουν οι αρμόδιες ελεγκτικές υπηρεσίες και αφορούν στη διασυνοριακή μεταφορά φορτίων αποβλήτων.

ιδ) Τον καθορισμό συγκεκριμένων κι επομένως εξειδικευμένων Τελωνείων εισόδου και εξόδου αποβλήτων, με στόχο την στενότερη παρακολούθηση και τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των διασυνοριακώς μεταφερόμενων αποβλήτων.

ιε) Την αποκλειστική απασχόληση μέρους του προσωπικού της ΔΠΣ και της ΕΥΕΠ με την εφαρμογή του Κανονισμού και την εξειδίκευση μέρους του προσωπικού της 19^{ης} Δ/σης Τελωνειακών Διαδικασιών και τη 33^{ης} Δ/σης Ελέγχου Τελωνείων του ΥΠΟΙΚ, καθώς και των Τελωνείων, στις μεθόδους ελέγχου διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων.

ιστ) Την υιοθέτηση θεσμικού πλαισίου και μεθοδολογίας για τον νομικό και πρακτικό χειρισμό των κατά τους ελέγχους εντοπισθέντων παράνομων φορτίων αποβλήτων από τους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ και τα Τελωνεία.

ιζ) Την αγορά ή μίσθωση εξειδικευμένου εξοπλισμού τόσο από την ΕΥΕΠ όσο και από τα Τελωνεία για τον καλύτερο εντοπισμό και έλεγχο των διασυνοριακώς μεταφερόμενων φορτίων αποβλήτων, καθώς και τη διαμόρφωση κατάλληλων χώρων για την ασφαλή προσωρινή αποθήκευση των φορτίων αποβλήτων σε περίπτωση που απαιτείται η προσωρινή δέσμευση ή κατάσχεσή τους.

ιη) Την εναρμόνιση των κωδικών εμπορευμάτων του κοινοτικού δασμολογίου με τους αντίστοιχους κωδικούς αποβλήτων του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων.

ιθ) Τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για την εξασφάλιση της ανεξαρτησίας αλλά και επαρκών προανακριτικών αρμοδιοτήτων (διακοπής μεταφοράς, κατάσχεσης φορτίων, οπλοφορίας, κατάσχεσης των παράνομων φορτίων αποβλήτων, πρόσβασης σε καλυπτόμενα από το βιομηχανικό απόρρητο στοιχεία των αποβλήτων) στους επιθεωρητές της ΕΥΕΠ, καθώς και για τη νομική υποστήριξη του έργου τους και τη νομική τους προστασία σε περίπτωση υποβολής μηνύσεων εναντίον τους από τους εκάστοτε ελεγχόμενους.

Η ΟΜΑΔΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Δημήτριος Τσακανίκας

Αθανάσιος Καρακόϊδας

Πάρεδρος Ελ. Συν.

Εισηγητής Ελ. Συν.

Αθανασία Σιδηροπούλου

Αντώνιος Φρούντας

Εισηγήτρια Ελ. Συν.

Εισηγητής Ελ. Συν.

Άγγελος Βασιλείου

Αθανάσιος Δασκαλάκης

Υπάλληλος Ελ. Συν. με βαθμό Γ της ΠΕ
κατηγορίας

Υπάλληλος Ελ. Συν. με βαθμό Γ της ΠΕ
κατηγορίας

